

Računovodstveni i porezni tretman ulaganja u zlato i kriptovalute

Slobodić, Valentina

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:599869>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-06**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

**Sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij poslovna ekonomija; modul
računovodstvo i revizija**

**RAČUNOVODSTVENI I POREZNI TRETMAN ULAGANJA U
ZLATO I KRIPTO VALUTE**

Diplomski rad

Valentina Slobodić

Zagreb, siječanj, 2024.

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet
Računovodstvo i revizija

**RAČUNOVODSTVENI I POREZNI TRETMAN ULAGANJA U
ZLATO I KRIPTO VALUTE**

**ACCOUNTING AND TAX TREATMENT OF INVESTMENTS
IN GOLD AND CRYPTOCURRENCIES**

Diplomski rad

Valentina Slobodić, JMBAG: 0067541023

Mentor: Prof. dr. sc. Ivana Dražić Lutilsky

Zagreb, siječanj, 2024.

Ime i prezime studenta/ice

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je _____
(vrsta rada)
isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

U Zagrebu, _____

(potpis)

SAŽETAK

Rad obrađuje računovodstveni i porezni tretman ulaganja u zlato i kriptovalute te se provodi anketa s ciljem spoznaje upoznatosti ispitanika s navedenim opcijama ulaganja. S obzirom da se svakodnevno povećavaju opcije ulaganja i da je teško pratiti detalje vezane uz njih, unutar rada će biti predstavljene pojednosti vezane za investicijsko zlato i kriptovalute. Prilikom iznošenja detalja oko investicijskog zlata pokrit će se oblici ulaganja u iste, prednosti i mane kojih investitori trebaju biti svjesni prilikom ulaganja te računovodstveni tretman investicijskog zlata i njegove posebnosti. Prelaskom na drugi nešto riskantniji oblik ulaganja također će se opisati povijest samih kriptovaluta, oblici kriptovaluta koji postoje na tržištu, koje su sve mogućnosti pohrane, na koji način radi tehnologija kriptovaluta te računovodstveni tretman kriptovaluta u Republici Hrvatskoj. Naravno, naknadno će se opisati posebnosti oporezivanja investicijskog zlata te koji sve uvjeti trebaju biti ispunjeni da bi se zlato smatralo investicijskim. Prilikom oporezivanja kriptovaluta bitno je da li se radi o fizičkim ili pravnim osobama te kojom djelatnosti se bave pravne osobe. Anketom je utvrđeno da je više od polovice ispitanika čulo za oba tržišta, ali samo mali broj njih je trgovao na njima te generalno ispitanici preferiraju tržište investicijskog zlata više od kriptovaluta upravo zbog manjeg rizika i volatilnosti.

Ključne riječi: investicijsko zlato, kriptovalute, investiranje

ABSTRACT

The paper examines the accounting and tax treatment of investments in gold and cryptocurrencies, conducting a survey with the aim of understanding the respondents' awareness of these investment options. Given the increasing daily options for investment and the difficulty of keeping track of related details, the paper will present details regarding investment gold and cryptocurrencies. When presenting details about investment gold, it will cover the forms of investment in it, the advantages and disadvantages that investors should be aware of when investing, as well as the accounting treatment of investment gold and its peculiarities. Transitioning to another somewhat riskier form of investment, the history of cryptocurrencies will also be described, along with the types of cryptocurrencies existing in the market, storage possibilities, how cryptocurrency technology works, and the accounting treatment of cryptocurrencies in the Republic of Croatia. Of course, specifics of taxing investment gold will be described later, including the conditions that need to be met for gold to be considered an investment. When it comes to taxing cryptocurrencies, it is crucial whether it involves individuals or legal entities and the specific activities performed by legal entities. The survey determined that more than half of the respondents were aware of both markets, but only a small number of them traded in them. Overall, respondents prefer the investment gold market over cryptocurrencies, precisely because of lower risk and volatility.

Keywords: investment gold, cryptocurrencies, investing

RAČUNOVODSTVENI I POREZNI TRETMAN ULAGANJA U ZLATO I KRIPTOVALUTE

1.	UVOD.....	1
1.1.	Predmet i cilj rada	1
1.2.	Izvori podataka i metode prikupljanja	1
1.3.	Sadržaj i struktura rada	2
2.	MOGUĆNOSTI INVESTIRANJA U ZLATO I RAČUNOVODSTVENI TRETMAN NABAVE I PRODAJE ZLATA..	3
2.1.	Oblici ulaganja u zlato	3
2.2.	Prednosti i nedostaci ulaganja u zlato	9
2.3.	Računovodstveno praćenje nabave i prodaje investicijskog zlata	12
3.	RAZVOJ I TEMELJNI POJMOVI VEZANI ZA KRIPTOVALUTE TE RAČUNOVODSTVENI TRETMAN KRIPTOVALUTA	19
3.1.	Povijest kriptovaluta	19
3.2.	Pojmovno određenje i razvoj kriptovaluta	20
3.3.	Rudarenje i Blockchain.....	22
3.4.	Digitalni novac	23
3.5.	Računovodstveni tretman kriptovaluta	25
4.	POREZNI TRETMAN ZLATA I KRIPTOVALUTA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	32
4.1.	Oporezivanje zlata u Republici Hrvatskoj	32
4.2.	Oporezivanje kriptovaluta u Republici Hrvatskoj.....	33
4.2.1.	Oporezivanje kriptovaluta izravnim porezom.....	33
4.2.2.	Oporezivanje rudarenja kriptovaluta.....	35
4.2.3.	Oporezivanje kripto valuta neizravnim porezom	36
5.	ISTRAŽIVANJE UPOZNATOSTI ISPITANIKA SA ULAGANJEM U ZLATO I KRIPTOVALUTE	38
5.1.	Podaci i metodologija istraživanja	38
5.2.	Rezultati istraživanja.....	38
5.3.	Diskusija	50
6.	ZAKLJUČAK	52
	Popis literature	55
	Popis tablica	57
	Popis slika.....	57
	Prilozi.....	57
	Životopis.....	60

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet ovog diplomskog rada je računovodstveni i porezni tretman ulaganja u zlato i kriptovalute. Kroz rad nastojat će se približiti mogućnosti ulaganja u zlato te će biti prikazan računovodstveni tretman nabave i prodaje istog. Pobljiže će se opisati razvoj i temeljni pojmovi vezani uz svijet kriptovaluta, mogućnosti investiranja u kriptovalute te računovodstveno tretiranje nabave, vrednovanja i prodaje istih. Opisat će se specifičnosti oporezivanja zlata u Republici Hrvatskoj te koje su sve mogućnosti oporezivanja kriptovaluta u Republici Hrvatskoj. Na samom kraju biti će prikazan zaključak ankete koliko su ljudi upoznati sa ulaganjem u zlato i kriptovalute.

Cilj ovog diplomskog rada je pobljiže opisati oblike ulaganja u zlato, predstaviti prednosti i mane investiranja u zlato te prikazati računovodstveni tretman praćenja nabave i prodaje investicijskog zlata. Opisati razvoj kriptovaluta, mogućnosti ulaganja u kriptovalute, tretiranje kriptovaluta od strane Hrvatske narodne banke te prikazati računovodstveno procesiranje kriptovaluta u Republici Hrvatskoj. Također, predstaviti oporezivanje investicijskog zlata i kriptovaluta u Republici Hrvatskoj. Zaključno kroz anketu spoznati informiranost ljudi s mogućnostima ulaganja u investicijsko zlato i kriptovalute.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Metodologija za izradu ovog diplomskog rada bazira se na sekundarnim izvorima podataka iz stranih i domaćih stručnih članaka, stručnih knjiga i časopisa koje se bave temama zlata, članka s web stranica poduzeća koja se bave prodajom zlata, brojnih zakona i propisa koji uređuju investiranje i trgovanje zlatom i kriptovalutama te primarni podaci koji će se prikupiti provedbom ankete o upoznatosti ljudi s ulaganjem u zlato i kriptovalute.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Ovaj diplomski rad se sastoji od šest poglavlja odnosno počinje s uvodom, u drugom poglavlju se objašnjavaju mogućnosti investiranja u zlato, njegove prednosti i mane te se prikazuje računovodstveni tretman zlata. Treće poglavlje pobliže prikazuje povijest kriptovaluta, razvoj i temeljne pojmove vezane za kriptovalute te računovodstveno procesiranje kriptovaluta. Unutar četvrtog poglavlja je prikazano oporezivanje zlata i kriptovaluta. Rezultati i zaključak ankete upoznatosti ispitanika sa ulaganjem u zlato i kriptovalute su prikazani u petom poglavlju te kao šesto i posljednje poglavlje odnosi se na zaključak diplomskog rada u kojem su navedene sve bitne pojedinosti.

2. MOGUĆNOSTI INVESTIRANJA U ZLATO I RAČUNOVODSTVENI TRETMAN NABAVE I PRODAJE ZLATA

Od pamtivijeka zlato je bilo sredstvo plaćanja te je svoju najveću popularnost uživalo za vrijeme zlatnog standarda. Za to vrijeme je prošlo tri razvojne etape, one su sustav zlata u opticaju ili sustav potpune zlatne valute, sustav na bazi zlatnih poluga i sustav na bazi zlatnih deviza. Svaka od tih etapa imala je svoje mane zbog čega se prelazilo na učinkovitije sustave, tako je primjerice sustav zlatne valute sa zlatom u opticaju imao problem permanentne suprotnosti gdje je rast gospodarstva zahtijevao sve veće količine zlata dok je zlato koje se moglo iskoristiti kao valutni materijal zapravo ograničeno. Kod sustava zlatne valute na bazi zlatnih poluga i kod sustava valute na bazi zlatnih deviza novac je vezan za zlato, ali se ne kuje iz njega, tako da u ta dva sustava zlato nije u cirkulaciji nego novčanice koje su imale pokriće u zlatu (Lovrinović i Ivanov, 2009).

Potpisom predsjednika Nixona 1971. godine ukinut je zlatni standard što je dovelo do promjene monetarne politike i ekonomskih trendova koji su tada bili aktualni. Ukidanjem zlatnog standarda uslijedila je nejednakost, nestabilnosti valuta i inflacija. Prekidom povezanosti između zlata i američkog dolara dolazi do formiranja cijene zlata na tržištu te je na taj način došlo do formiranja investicijskog zlata kojeg danas poznajemo i koje dolazi u više oblika (Centar zlata, b.d.).

2.1. Oblici ulaganja u zlato

Tokom godina razvili su se brojni oblici ulaganja u zlato od kojih su najpopularniji (Nawaz i Sudindra, 2013):

- a) ulaganje u obliku zlatnih poluga,
- b) ulaganje u obliku zlatnih novčića (kovanica)
- c) ulaganje u burzovne utržive fondove zlata i
- d) ulaganje u dionice zlata rudarskih poduzeća.
- a) ulaganje u obliku zlatnih poluga

Prema Europskoj direktivi investicijskim zlatom se smatra zlato u obliku poluge ili pločice težine prihvaćene na tržištima zlatnih poluga, a to su težine koje su 1 gram ili veće. Čistoća zlatne poluge

da bi se smatrala investicijskim zlatom mora biti jednaka ili veća 995 tisućinki što može biti garantirano certifikatom o čistoći, ali i ne mora s obzirom na to da se čistoća brzo može utvrditi pomoću aparata za provjeru (EUR-Lex, 2006).

Danas postoje brojna poduzeća koja su specijalizirana za prodaju zlatnih poluga, ali sve zlatne poluge nisu iste jer ih razlikuje način izrade, težina i proizvođači. Ove karakteristike mogu utjecati na odluku investitora u kakve zlatne poluge žele ulagati, odnosno kupiti.

Lijevane zlatne poluge općenito se proizvode izravno taljenjem zlata. Međutim, ovisi o proizvođaču koju metodu će koristiti prilikom proizvodnje lijevanih zlatnih poluga. Tradicionalna metoda je da se zlato topi izravno u kalup određene dimenzije. Suvremena metoda koja se sada naširoko koristi za proizvodnju malih zlatnih poluga ove vrste je mjerenje točne količine zlata u obliku finih zlatnih kuglica te stavljanjem istih u kalup specifičnih dimenzija ovisno o poluzi koja se želi proizvesti. Oznake proizvođača na zlatnoj poluzi zatim se nanose ručno ili prešom. Većinu vremena, zlatne lijevane poluge su blago nagnute tako da se mogu lako izvaditi iz kalupa. Stoga dimenzije na svakoj strani poluge nisu nužno jednake. Rubovi i baza poluge obično su grubi. Često su lijevane zlatne poluge pravokutnog oblika, neki proizvođači također dizajniraju zlatne poluge lijevane u drugim oblicima (okrugli, kvadratni, ovalni...) (Orbel, 2015).

Kovane poluge se sijeku od lijevane šipke koja je ujednačene debljine te se sječe pomoću kalupa kako bi sve poluge bile jednake veličine. Sve površine zlatne poluge su zaglađene i ravne. Žig proizvođača se utiskuje pomoću preše. Većina kovanih zlatnih poluga je pravokutnog oblika, iako postoje različiti drugi oblici (okrugli, kvadratni...) (Orbel, 2015).

Težine zlatnih poluga koje se mogu kupiti podijeljene su u tri kategorije, a one su male zlatne poluge, srednje zlatne poluge i velike zlatne poluge. Male zlatne poluge dolaze u sljedećim težinama: 1 gram, 2 grama, 2.5 grama, 5 grama, 10 grama, 1/10 unce, ¼ unce i ½ unce. Cijena zlatnih poluga će varirati ovisno o težini i proizvođaču zlatnih poluga. Ovakve zlatne poluge su pogodnije za nove investitore jer su jeftine. Nadalje, srednje zlatne poluge dolaze u težinama od 20 grama, 50 grama, 100 grama, 1 unce, 2.5 unce i 5 unci. Što je poluga veća, veća je vjerojatnost da se koristi za dugoročno ulaganje, ali i kupnja većih poluga je isplativija. Velike zlatne poluge obično dolaze u težinama od 250 grama, 500 grama, 1000 grama, 10 unci, 100 unci i 400 unci. Zapravo svaka poluga koja težinom prelazi 100 grama smatra se velikom polugom. Takve poluge uglavnom kupuju iskusni investitori koji žele osigurati svoje bogatstvo (Oxford gold group, 2023).

Postoji udruženje proizvođača i kovnica zlata koji se okupljaju pod imenom LBMA (London Bullion Market Association) te to udruženje osigurava najviše razine vodstva, integriteta i transparentnosti za globalnu industriju plemenitih metala unapređujući standarde i razvijajući tržišna rješenja. Neki od proizvođača su: ABC Refinery Pty Ltd, Agosi AG, Almalyk Mining – Metallurgical Complex, Argor-Heraeus SA, Asahi Refining Canada Limited, C.HAFNER GmbH + Co. KG, Doduco GmbH, Heraeus Deutschland GmbH & Co. KG., Hindustan Platinum Pvt. Ltd i Itaipreziosi SpA (LBMA, b.d.).

Prema Centru zlata najpopularniji proizvođač zlatnih poluga je Argor-Heraeus SA. Najpopularniji je iz razloga što za takvom vrstom poluga na tržištu uvijek postoji potražnja i stoga ih je lako prodati po dobroj cijeni te veliki broj distributera u regiji otkupljuje zlatne poluge upravo ovog proizvođača (Centar zlata, b.d.).

Slika 1. Zlatne poluge

Izvor: Prikaz zlatnih poluga, preuzeto 09.10.2023. s <https://www.centarzlata.com/wp-content/uploads/2022/08/zlatne-poluge-kupnja-500x325.jpg>

b) Ulaganje u obliku zlatnih novčića (kovanica)

Zlatnim novčićem ili kovanicom se smatra novčić koji je napravljen od zlata čija je čistoća jednaka ili veća od 900 tisućinki, takve kovanice moraju biti iskovane nakon 1800. godine te su bile ili se i dalje mogu koristiti kao sredstvo plaćanja u zemlji gdje su proizvedene. Obično se prodaju po vrijednosti koja ne premašuje cijenu zlata više od 80%. Svaka zemlja u Europskoj uniji dužna je navesti kojim se kovanicama može trgovati na njihovom teritoriju, odnosno koje kovanice ispunjavaju kriterije za trgovanje (EUR-Lex, 2006).

Postoje brojni razlozi zašto su cijene zlatnih kovanica veće od zlatnih poluga iste gramaže. Faktor koji najviše utječe na cijenu zlatnih kovanica je cijena zlata na svjetskom tržištu koja ovisi o ponudi i potražnji za zlatom. Opće je poznato da cijena zlata raste u nesigurnim vremenima za vrijeme ekonomskih kriza, ratova ili inflacije dok za vrijeme gospodarske ekspanzije cijena zlata pada. Još jedan od razloga koji određuje cijenu zlatne kovanice je rijetkost samog novčića i njegova vrijednost u očima kolekcionara, odnosno što je novčić rjeđi njegova cijena je veća i obratno. Treći faktor je stanje samog novčića, ukoliko je oštećen ne može postići cijenu kao i potpuno neoštećena kovanica. Četvrti faktor koji utječe na cijenu novčića je reputacija kovnice koja je iskovala novčić. Tako u Hrvatskoj, najpopularnija kovanica je mali i veliki zlatni dukat Franz Jozef, ova kovanica je aktualna jer se kuje u čast caru Franji Josipu. Zlatni dukati sadrže 98,6% zlata zbog čega se smatraju investicijom, tako težina malog dukata je 3,49 grama čistog zlata dok veliki dukat sadrži 13,77 grama čistog zlata (Centar zlata, b.d.).

Slika 2. Zlatni dukat Franz Jozef

Izvor: Najpopularniji zlatnik koji nosi lik cara Franje Josipa, preuzeto 09.10.2023. s

<https://img.24sata.hr/T4L5pkWxDxG16buoZlc3e7dB01k=/1200x675/smart/media/images/2016-28/06-austrougarski-dukat.jpg>

c) ulaganje u burzovne utržive fondove zlata

Burzovno utrživi fondovi zlata ili zlatni ETF je u osnovi uzajamna uplata otvorenog tipa fonda koji ulaže u standardne zlatne poluge kao temeljnu imovinu. Poznato je i kao papirnat zlatno. Ovi instrumenti kotiraju na burzama i stoga se mogu kupovati i prodavati baš kao i kupnja i prodaja dionica. Prvi fond kojim se trgovalo na burzi zlata pokrenut je u ožujku 2003., na Australskoj burzi. U SAD-u trgovanje Gold ETF-om počelo je na Njujorškoj burzi (NYSE) 2004. Ovim ETF-ovima se trguje pod simbolom "GLD". Različiti ljudi različito definiraju i percipiraju GLD. Neki ljudi smatraju da će posjedovati fizičko zlato ulaganjem u dionice zlatnih ETF-ova. Međutim, to nije prava percepcija. Cilj GLD-ova nije pružiti ulagačima mogućnost posjedovanja zlatnih poluga ulaganjem u dionice zlata ETF-a. Umjesto toga, zlatni ETF-ovi dizajnirani su za praćenje cijene

zlata. Zlatni ETF Index Fund vrsta je imovine temeljene na zlatu. Prati cijenu zlata i svaka dionica predstavlja jednu desetinu unce zlata (Wang, Iftikhar i Adnan, 2010).

Zlatni ETF-ovi stekli su veći značaj kao uspješno sredstvo ulaganja u posljednjem desetljeću. Globalna financijska kriza 2008. povećala je potražnju za ovakvim načinom ulaganja u zlato. Vrijednost zlatnih fondova na trgovačkim burzama nastavlja rasti od prošlog desetljeća. Glavni podaci o sedam najvećih svjetskih ETF-ova u zlatu pokazuju da ukupni posjedi sedam najvećih svjetskih zlatnih ETF-ova iznose 1.383,80 tona. U isto vrijeme, kako bi se zaštitili od previranja na burzi, stalno se pojavljuju problemi na tržištu nekretnina i druge kreditne krize u području, zbog čega je potražnja za zlatom postupno rasla. Zlatni ETF (indeksni fondovi kojima se trguje na burzi) nude prikladan način za ulagače da interveniraju na tržištu zlata (Wang, Iftikhar i Adnan, 2010).

d) Ulaganje u dionice zlata rudarskih poduzeća

ETF-ovi za rudarenje zlata ulažu u košaricu poduzeća uključenih u rudarenje i proizvodnju zlata. Na njihove poslovne rezultate utječe cijena zlata, ali i neki od čimbenika poput operativne učinkovitosti rudarskih kompanija, odluka uprave, regulatornih promjena i geopolitičkih rizika. Međutim, oni mogu pružiti veće povrate ako rudarska poduzeća ostvaruju dobit, posebno za vrijeme rasta cijena zlata (Vaiman, 2023).

U teoriji, dionice kompanija koje se bave rudarstvom zlata prate cijenu zlata, jer izravno utječu na vrijednost zaliha zlata u poduzeću. Izvedba svake pojedine dionice rudnika zlata, iako je usko povezana s cijenom metala, također je pod snažnim utjecajem trenutne profitabilnosti i troškova poduzeća. Rudarstvo zlata je industrija s vrlo visokim fiksnim troškovima, uključujući strojeve, rudarsku infrastrukturu i administrativne troškove. Ti se troškovi moraju platiti neovisno o tome koliko je zlata proizvedeno. U međuvremenu, prihodi su varijabilni, ovisno o cijeni zlata. Kad cijena zlata raste, prihodi poduzeća rastu, ali njihovi fiksni troškovi ostaju isti. Kao rezultat toga, veliki dio povećanja prihoda odlazi u profit, što dovodi do povećanog učinka na profitabilnost poduzeća i potencijalno, na cijenu dionica poduzeća. Dakle, kada cijene zlata rastu, rudarska poduzeća mogu doživjeti značajno povećanje profitabilnosti zbog svoje operativne poluge. Suprotno tome, kada cijene zlata padnu, učinak na profitabilnost može biti ozbiljan jer ostaju visoki fiksni troškovi koji smanjuju profit. Ukratko, dionice pojedinačnih kompanija koje se bave

rudarenjem zlata nose rizik sličan bilo kojoj drugoj dionici i mogu doživjeti volatilnost povezanu s ekonomskim stanjem poduzeća i cijenom plemenitog metala. Ulagači koji žele uložiti u takva poduzeća trebaju dobro pregledati poslovne knjige kako bi dobili pravi uvid u stanje poduzeća (Vaiman, 2023).

Od nabrojanih oblika ulaganja u zlato prema istraživanju najviše ljudi ulaže u zlatne poluge, zatim zlatne novčiće, burzovno utržive fondove zlata te u dionice rudarskih poduzeća. Kao što se dalo primijetiti prva dva načina ulaganja su u zlato u fizičkom obliku što zapravo navodi da velika većina populacije još uvijek preferira fizički posjedovati zlato dok posjedovanje virtualnog nije toliko zastupljeno (Nawaz i Sudindra, 2013).

2.2. Prednosti i nedostaci ulaganja u zlato

Kako sa svim stvarima u životu postoje dvije strane medalje tako i sa ulaganjem u zlato te će ovdje biti prikazano osam prednosti i nedostataka ulaganja u zlato. Prednosti ulaganja u zlato su: stabilnost, sigurnost, zaštita od inflacije, diversificiranost, dionice zlata isplaćuju dividendu, bolji rast kapitala kod dionica zlata nego kod fizičkog zlata, direktna i indirektna izloženost zlatu i prenosivost. Nedostaci ulaganja u zlato su: trošak osiguranja zlata, trošak investiranja, podcijenjena volatilnost, nema izvora prihoda, pitanje čistoće zlata, oportunitetni troškovi, ulaganje u zlato u ne fizičkom obliku, složenost ulaganja u zlatni nakit (Wood, 2023).

Prednosti ulaganja u zlato:

- stabilnost

Zlato je stabilnije ulaganje od drugih klasa imovine tijekom razdoblja ekonomske i geopolitičke krize. Smatra se jednim od svjetskih sigurnih utočišta za ulaganja jer kada su financijska tržišta pod pritiskom, ulagači često bježe u sigurnost zlata. Prema podacima GoldSilvera, cijene zlata su porasle u šest od posljednjih osam najvećih burzovnih padova u četiri posljednja desetljeća. Tijekom globalne financijske krize cijena zlata porasla je za više od 25%, dok je indeks S&P 500 pao za više od 50% (Wood, 2023).

- sigurnost

Najveća snaga fizičkog zlata je u tome što je ono materijalna imovina koja će uvijek zadržati svoju vrijednost. Njegova privlačnost leži u tome što ga vlasnici i investitori mogu držati u rukama, cijeliti njegovu vrijednost i steći osjećaj sigurnosti da će uvijek biti tu. Vrijednost plemenitog metala također počiva na njegovoj rijetkosti i činjenici da političari ili kreatori politike ne mogu izdati više ili manje zlata kao što mogu sa fiat valutama (Wood, 2023).

- zaštita od inflacije

Zlato mnogi smatraju najboljom investicijom kojom se mogu zaštititi tijekom inflacije. Zapravo, povijest pokazuje da cijena zlata za vrijeme inflacije raste. Ulaganje u zlato je korisno u trenucima kada tržišta padaju, a i kad je inflacija vrlo visoka (Nawaz i Sudindra, 2013).

- diversificiranost

Zlato obično nije u korelaciji s drugim klasama imovine, raste kada druga imovina pada i pada kada druga imovina raste. Njegovo dodavanje investicijskom portfelju smanjuje ukupni profil rizika portfelja i izgladuje portfeljev profil povrata (Wood, 2023).

- dionice zlata isplaćuju dividendu

Za razliku od drugih klasa imovine, fizičko zlato ima nedostatak jer ne nudi izvor prihoda. Međutim, ako su pomno odabrane, dionice zlata raspodjeljuju dividende koje ulagači ne dobivaju od poluga, dok ulagačima još uvijek pružaju izloženost drugim prednostima ulaganja u zlato (Wood, 2023).

- bolji rast kapitala kod dionica zlata nego kod fizičkog zlata

Dionice zlata nude daleko veći potencijal rasta kapitala od fizičkog zlata jer cijene dionica dobro vođenih kompanija koje se bave iskopavanjem i preradom zlata rastu za vrijeme ekonomskih kriza zbog porasta cijena zlata koja posredno vodi do bolje ekonomske slike poduzeća, a s većim prihodima poduzeća mogu rasti dividende koje su poželjan pasivan prihod. Dakle, relativno malo povećanje cijene zlata može rezultirati većim povećanjem cijene dionica poduzeća (Wood, 2023).

- direktna i indirektna izloženost zlatu

Postoje dvije izloženosti zlatu. Tako razlikujemo fizičku izloženost putem poluga, kovanica i nakita i neizravnu, papirnatu izloženost zlatu putem zlatnih dionica i ETF-ova. Kao i sa svim ulaganjima, ulagač sam treba donijeti odluku o tome gdje ulagati na temelju profila rizika i financijskih ciljeva (Wood, 2023).

- Prenosivost

Uvjerljivo najtrajnije karakteristika i ona koja je bila najprivlačnija vlasnicima fizičkog zlata kroz povijest je činjenica da je prenosivo i da se može premjestiti. Zlato dolazi u različitim veličinama i oblicima, od nakita i kovanica različitih veličina do poluga, što znači da se može premjestiti ili cijela investicija ili njezin dio u vrijeme potrebe (Wood, 2023).

Nedostaci ulaganja u zlato:

- trošak osiguranja zlata

Ulagачi u zlato moraju osigurati svoje ulaganje i time snositi stalne troškove skladištenja i osiguranja koji smanjuju potencijalnu dobit koju nudi ulaganje u plemeniti metal. Zlato je moguće pohraniti u privatne sefove koji se nalaze u domovima, postoje privatna poduzeća koja također posjeduju sefove za najam ili kod banaka u trezor (Wood, 2023).

- trošak investiranja

Ulagачi u zlatne poluge i kovanice moraju platiti premiju za usluge trgovca, dok ulagači u zlatne ETF-ove i dionice plaćaju brokerske naknade. Ove troškove potrebno je uzeti u obzir prilikom analize isplativosti prije uključivanja zlata u portfelju (Wood, 2023).

- podcijenjena volatilitnost

Iako zlato nudi ulagačima stabilniji rast tijekom vremena, ponekad može biti nestabilnih razdoblja s obzirom na predviđeno, s oscilacijama od -50% do -100% u razdobljima od samo dvije godine. Stoga su moguća dugotrajna razdoblja negativnih povrata pogotovo za vrijeme ekonomske ekspanzije (Wood, 2023).

- nema izvora prihoda

Fizičko zlato ne isplaćuje dividende, pa stoga zlatne poluge ne daju investitorima prihod sve dok ih ne prodaju. Takve stvari treba uzeti u obzir pri donošenju odluka o ulaganju jer bi ulaganje u npr. dionice zlata rudarskih poduzeća dalo pasivne prihode, što znatno pridonosi ukupnoj uspješnosti portfelja tijekom vremena (Wood, 2023).

- pitanje čistoće zlata

Nije lako odrediti čistoću fizičkog zlata po nominalnoj vrijednosti, zbog čega je toliko važno kupovati zlatne poluge, kovanice ili nakit od renomiranih prodavača. Potrebno je provesti kontrole prilikom kupnje kako bi bili sigurni da je zlato prave razine čistoće (Wood, 2023).

- oportunitetni troškovi

Zlato ima slabije rezultate u značajnim vremenskim razdobljima, a povijesna izvedba pokazuje da su dionice bile bolje od zlata 16 puta od 1974. godine. Stoga, kada se ulaže u zlato, riskira se gubitak zbog značajno boljeg učinka drugih klasa imovine (Wood, 2023).

- ulaganje u zlato u ne fizičkom obliku

Ulagачi koji kupuju zlatne dionice, ETF-ove i uzajamne fondove nemaju iste koristi kao od kupnje fizičkog metala jer odnos između ulaganja u papirnato naspram fizičkog zlata nije u savršenoj korelaciji. Mogu postojati trenuci kada će cijena zlata porasti, ali vrijednost uvrštenog portfelja zlata može pasti (Wood, 2023).

- složenost ulaganja u zlatni nakit

Ulagачi koji kupuju i prodaju zlatni nakit mogu zaraditi, ali postoji mnogo više faktora koji određuju vrijednost zlatnog nakita. Također, troškovi izrade nakita veći su od premije koju bi investitori platili za druge oblike fizičkog zlata i variraju između 6% i 14% cijene zlata (Wood, 2023).

2.3. Računovodstveno praćenje nabave i prodaje investicijskog zlata

Ukoliko pravna osoba odnosno poduzeće se bavi prodajom investicijskog zlata ono za to poduzeće predstavlja robu koja se prilikom nabave evidentira kao kratkotrajna imovina u skladu s odredbama

HSFI-ja 10 – Zalihe odnosno MRS – a 2 – Zalihe. S druge strane, ako uzmemo u obzir Zakon o PDV-u, investicijsko zlato uživa posebnu pogodnost i specifično je zbog svojih prirodnih karakteristika. Kako je riječ o robi velike vrijednosti poduzeća moraju izdvojiti dodatna sredstva kako bi investicijsko zlato zaštitili (Vuk, 2019).

Poduzeća koja posluju u Republici Hrvatskoj su u mogućnosti nabaviti zlato od tuzemnih poduzetnika koji izrađuju zlatne poluge ili zlatne kovanice te su ujedno u mogućnosti nabavu izvršiti sa drugim državama članicama Europske unije i iz trećih zemalja te se takva nabava tretira kao uvoz. Ukoliko poduzeće nabavlja investicijsko zlato od druge države članice takva transakcija ne evidentira se u Obrascu PDV-a ni u Obrascu PDV-S jer je oslobođena plaćanja PDV-a te se primljeni računi ne evidentiraju u obrazac U-RA, jer je takav ulazni račun oslobođen PDV-a, a obrascem nije predviđeno evidentiranje ulaznih računa koji su oslobođeni PDV-a (Vuk, 2019).

Primjeri nabave investicijskog zlata:

1. Primjer – nabava investicijskog zlata u Republici Hrvatskoj

Poduzeće A d.o.o. koje trguje investicijskim zlatom kupilo je investicijsko zlato od poduzeća B d.o.o. u količini 10 zlatnih poluga od kojih svaka teži 250 grama (zlatne poluge su čistoće 99,99%). Cijena zlatne poluge od 250 grama je 10.000,00 eura te je primljen račun na iznos 100.000,00 eura (radi se o isporuci koja je oslobođena PDV-a). Primljen račun za transport zlatnih poluga u iznosu 1.500,00 eura s PDV-om. Potrebno je evidentirati zlatne poluge na zalihama robe po nabavnoj cijeni. Primjenjuje se težinska metoda na ovisne troškove nabave robe.

Nabavna vrijednost robe:

$$100.000,00 \text{ eura} + 1.500,00 \text{ eura} = 101.500,00 \text{ eura}$$

Nabavna vrijednost po poluzi:

$$10.000,00 \text{ eura} + 150,00 \text{ eura} = 10.150,00 \text{ eura}$$

Tablica 1. Nabava investicijskog zlata u Republici Hrvatskoj

Redni broj	OPIS	Račun	Duguje	Potražuje
1.	Vrijednost nabavljene robe	650	100.000,00	

	Obveze prema dobavljačima	2200		100.000,00
	-primljen račun za nabavu zlatnih poluga			
2.	Trošak prijevoza	6510	1.500,00	
	Obveze prema dobavljačima	2200		1.500,00
	-primljen račun za prijevoz			
3.	Roba u skladištu - investicijsko zlato	66000	101.500.00	
	Obračun nabave	659		101.500.00
	-skladištenje zlatnih poluga			
	Trošak nabave	659	101.500.00	
	Kupovna cijena robe	650		100.000.00
	Trošak transporta	6510		1.500.00
	-zatvaranje računa za nabavu robe			

Izvor: izrada autora

U primjeru je prikazana kupnja zlatnih poluga od strane poduzeća koja se knjiži na kontu 650 vrijednost nabavljene robe dugovno i 2200 obveze prema dobavljačima potražno. Transport zlatnih poluga se knjiži na kontu 6510 trošak prijevoza dugovno i 2200 obveze prema dobavljačima potražno. Potrebno je evidentirati investicijsko zlato u skladištu što se knjiži na 66000 roba u skladištu dugovno i 659 obračun nabave potražno te je potrebno knjižiti 659 trošak nabave investicijskog zlata dugovno i protu stavke konta 650 kupovna cijena robe potražno i konto 6510 trošak transporta potražno.

Kao što se u primjeru vidi na računu prilikom nabave zlatnih poluga nije obračunat PDV, dok na računu za transport zlatnih poluga je obračunat PDV. U skladu s člankom 58. stavka 4. Zakona o PDV-u porezni obveznik nije u mogućnosti odbiti pretporez u računima koji se odnose na primljena dobra i obavljene usluge koje se koriste prilikom isporuke dobara i obavljanja usluga koje su oslobođene plaćanja PDV-a. S obzirom na to da porezni obveznik nije mogao umanjiti pretporez s računa za prijevoz zlatnih poluga taj račun je potrebno u cijelosti uključiti u trošak nabave zlatnih poluga (Vuk, 2019).

2. Primjer – nabave investicijskog zlata iz druge države članice Europske unije

Poduzeće A d.o.o. nabavilo je 30 komada zlatnika Bečki filharmoničar koji teže 1 uncu i platilo je za njih 1.500,00 eura po komadu. Zlatnici su nabavljeni od poduzeća B d.o.o. iz Njemačke, a namijenjeni su za daljnju prodaju te se na njih gleda kao na investicijsko zlato jer su na popisu kovanica s kojima je dopušteno trgovanje. Primljen je račun društva B d.o.o. na 45.000,00 eura za nabavljene kovanice te je uz račun pristigla izjava da se radi o zlatnicima kojima je dopušteno trgovanje. Zlatnici se čuvaju u sefu banke. Primljen račun banke za mjesečni najam sefa u trezoru na 100,00 eura + PDV.

Tablica 2. Nabava investicijskog zlata iz druge države članice Europske unije

Redni broj	OPIS	Račun	Duguje	Potražuje
1.	Roba u skladištu	66000	45.000,00	
	Dobavljač iz EU	2210		45.000,00
	-nabava zlatnika iz EU			
2.	Trošak najma sefa	4149	125,00	
	Dobavljač	2201		125,00
	-ispostavljen račun za najam sefa u banci			

Izvor: izrada autora

U primjeru je prikazana nabava zlatnika iz druge države Europske unije što se knjiži na kontima 66000 roba u skladištu dugovno i 2210 dobavljač iz EU potražno. Za potrebe skladištenja zlatnika iznajmljen je sef te se ti troškovi knjiže na konto 4149 trošak najma sefa dugovno i 2201 dobavljač potražno.

Nakon što su nabavljene kovanice iz Europske unije, na taj račun se ne treba obračunati PDV jer je transakcija oslobođena plaćanja PDV-a po članku 114. Zakona o PDV-u. Takva nabava investicijskog zlata se ne mora prikazati u poreznim evidencijama, u obrascu PDV-a ni u obrascu PDV-S-a nego se knjiženje provodi na temelju računa. Usluga čuvanja investicijskog zlata u trezoru je oporeziva PDV-om, ali s obzirom da je usluga nabave investicijskog zlata vezana uz uslugu najma trezora poduzeće A d.o.o. ne može koristiti iskazani PDV kao pretporez. Te je zbog

toga ukupna svota računa evidentirana kao trošak razdoblja. Usluga najma trezora se ne može uključiti kao nabavna vrijednost investicijskog zlata jer tako ne propisuje HSFI 10 – Zalihe (Vuk, 2019).

3. Primjer – nabava investicijskog zlata iz trećih zemalja

Poduzeće A d.o.o. nabavilo je 6 zlatnih poluga od poduzeća B d.o.o. iz Norveške težine 100 grama te je proveden uvoz. Primljen je račun dobavljača na 36.000,00 eura. Zlatne poluge namijenjene su za daljnju prodaju, a u cijenu je uključen trošak dostave i osiguranja. Primljen je obračun carine na iznos 500,00 eura.

Nabavna vrijednost poluga:

$$36.000,00 \text{ eura} + 500,00 \text{ eura} = 36.500,00 \text{ eura}$$

Nabavna vrijednost 1 poluge od 100 grama:

$$36.500,00 \text{ eura} / 6 \text{ kom} = 6.083,33 \text{ eura}$$

Tablica 3. Nabava investicijskog zlata iz trećih zemalja

Redni broj	OPIS	Račun	Duguje	Potražuje
1.	Kupovna cijena robe	650	36.000,00	
	Dobavljač zlatnih poluga	2200		36.000,00
	-primljen račun za nabavu zlatnih poluga			
2.	Carina na uvoz robe	652	500,00	
	Obveze za carinu	2470		500,00
	-carinske pristojbe			
3.	Roba - zlatne poluge	66000	36.500,00	
	Trošak kupnje poluga	659		36.500,00
	-skladištenje zlatnih poluga			
	Trošak kupnje poluga	659	36.500,00	

	Kupovna cijena robe od dobavljača	650		36.000,00
	Carina na uvoz robe	652		500,00
	-nabava robe, zatvaranje			

Izvor: izrada autora

U primjeru je prikazana nabava zlatnih poluga iz trećih zemalja što se knjiži na kontima 650 kupovna cijena robe dugovno i 2200 dobavljač zlatnih poluga potražno. Potrebno je obračunati carinu na uvoz robe koja se knjiži na konta 652 carina na uvoz robe dugovno i 2470 obveze za carinu potražno. Potrebno je evidentirati zlatne poluge u skladištu te se sukladno tome otvara konto 66000 roba – zlatne poluge dugovno i 659 trošak kupnje poluga potražno te isknjižiti na kontu 659 trošak kupnje poluga dugovno i kao protu stavke 650 kupovna cijena robe od dobavljača i 652 carina na uvoz robe potražno.

Sukladno članku 114. Zakona o PDV-u koji nalaže oslobođenje od plaćanja PDV-a prilikom uvoza zlata kao što se može vidjeti iz trećeg primjera, PDV nije obračunat na uvoz te nije potrebno evidentirati uvoz investicijskog zlata u obrascu PDV-a (Vuk, 2019).

Primjer prodaje investicijskog zlata:

Primjer – prodaja investicijskog zlata drugom poduzeću u Republici Hrvatskoj

Poduzeće A d.o.o. prodaje investicijsko zlato poduzeću B d.o.o., a radi se o 20 komada zlatnika po cijeni od 150,00 eura po zlatniku. Za prodaju zlatnika izdan je račun poduzeću. Poduzeće A d.o.o. je zlatnike nabavilo za 120,00 eura po komadu.

Nabavna vrijednost:

20 kom * 120,00 eura = 2.400,00 eura

Prodajna vrijednost:

20 kom * 150,00 eura = 3.000,00 eura

Tablica 4. Prodaja investicijskog zlata drugom poduzeću u Republici Hrvatskoj

Redni broj	OPIS	Račun	Duguje	Potražuje
1.	Potraživanja od kupaca	1200	3.000,00	
	Prihod od prodaje robe	7600		3.000,00
	-ispostavljen račun za prodaju robe			
2.	Nabavna vrijednost prodane robe	710	2.400,00	
	Roba u skladištu	66000		2.400,00
	-smanjenje zaliha prodane robe			

Izvor: izrada autora

U primjeru je prikazana prodaja investicijskog zlata drugom poduzeću koje posluje u Republici Hrvatskoj što se knjiži na kontima 1200 potraživanja od kupaca dugovno i 7600 prihod od prodaje robe potražno. Potrebno je zlatne poluge isknjižiti sa konta 66000 roba u skladištu, što se knjiži potražno i 710 nabavna vrijednost prodane robe što se knjiži dugovno.

Kao što se može vidjeti iz primjera poduzeće A d.o.o. koje prodaje zlatnike je evidentiralo prodaju kao prihod i smanjilo je zalihe robe na skladištu dok poduzeće B d.o.o. koje kupuje zlatnike provesti će odgovarajuća knjiženja poslovnog događaja ovisno o tome da li je zlato kupilo za daljnju prodaju ili ga tretira kao investiciju, odnosno namjerava ga držati dulje od godine dana (Vuk, 2019).

3. RAZVOJ I TEMELJNI POJMOVI VEZANI ZA KRIPTOVALUTE TE RAČUNOVODSTVENI TRETMAN KRIPTOVALUTA

Danas svatko u dobi od 15 pa do 50 godina je trebao ćuti za kripto valute. Radi se o digitalnom novcu koji nije sredstvo plaćanja, ali i dalje se trguje njime. Tokom zadnjih par godina dobio je na popularnosti, a kroz poglavlja će biti objašnjene pojedinosti koje se odnose na kriptovalute.

3.1. Povijest kriptovaluta

Naravno preteča svake kriptovalute je Bitcoin koji je ujedno i najpoznatiji novčić na tržištu kriptovaluta. Njega se prvo pojavljivanje se desilo 2008. godine.

Nakon predstavljanja rada (Nakamoto 2008), platforma za Bitcoin transakcije je nastala izdavanjem prvog otvorenog izvornog Bitcoin-klijenta i s popratnim izdavanjem Bitcoina. Nakamoto je izrudario prvi blok Bitcoina i dobio nagrada od 50 Bitcoina. Ovaj blok se obično naziva "genesis block". Hal Finney je kupio Bitcoin i primio prvih 10 Bitcoina od Nakamota, te ta razmjena predstavlja prvu Bitcoin transakciju u povijesti. Nick Szabo i Wei Dai također su izrazili snažnu podršku Bitcoinu nakon njegovog objavljivanja. Nakamoto je sam izrudario određenu količinu Bitcoina, približno 1 milijun, prije nestanka i prekida suradnje s projektom Bitcoin. Gavin Andresen postao je vodeći programer u Bitcoin Foundationu, i nakon toga je postao osoba uz koju se projekt Bitcoina veže (Chohan, 2022).

U početnim fazama objavljivanja, do novčane vrijednosti Bitcoina dolazilo se putem pregovaranja odnosno cjenkanja, kao na primjer kada se koristilo 10.000 Bitcoina za kupiti dvije pizze od Papa Johnsa. Da su pizze kupljene u svibnju 2021. godine to bi značilo da su plaćene 365 milijuna dolara. Te se upravo ta inicijalna razmjena Bitcoina za pizzu je glavni događaj i pokretač u razmjeni kriptovaluta za dobra. U tako ranom trenutku otkrivena je samo jedna značajna ranjivost sustava koja je dovela do eksploatirane, prekomjerne proizvodnje od 180 milijardi Bitcoina. Međutim, u

međuvremenu ti su se novčići uklonili iz blockchaina i ažuriran je sigurnosni protokol (Chohan, 2022).

Otvoreni kod Bitcoina pomogao je drugim programerima kriptovaluta u stvaranju alternativne kovanice na temelju Bitcoinove šifre. Među prvim korisnicima Bitcoina u transakcijske svrhe su bili Wikileaks i Electronic Frontier Foundation. 2011. godine objavljena je publikacija vezana za Bitcoin i Bitcoin Magazine. Također, Bitcoin se pojavio u zabavnom programu, kao i u CBS-ovoj drami The Good Wife. Predstava je insinuirala da Bitcoin nije bio 'prava valuta.' 2012. godine pokrenuta je Bitcoin Foundation kojoj je zadatak promicanje standardizacije, zaštite i promicanja Bitcoina. Do 2012. godine globalni Bitcoin servis za plaćanje BitPay izvijestio je da je više od 1000 trgovaca prihvatilo Bitcoin kao mogućnost plaćanja odnosno, trgovci su nudili svoju robu i usluge u zamjenu za Bitcoin (Chohan, 2022).

3.2. Pojmovno određenje i razvoj kriptovaluta

Kriptovaluta je vrsta digitalne imovine koja omogućuje prijenos vrijednosti s jedne strane na drugu putem interneta bez upotrebe centraliziranog entiteta, poput banke. Zato kriptovalute koriste distribuirani blockchain koji svakome omogućuje da provjeri da li je token zapravo u vlasništvu osobe koja ga šalje. Blockchain se ponaša kao pisana knjiga svake provedene transakcije i vrlo ga je teško promijeniti nakon što je bilo što upisano u njega. Najpoznatija kriptovaluta je Bitcoin (BTC), a slijedi je Ether, izvorni token za Ethereum mrežu. Bilo koji drugi kripto token osim ta dva sada je općenito poznat kao Altcoin, ali izvorno je trebao označavati "Alternativu Bitcoinu" (Vipond, b.d.).

Jedna stvar koju može biti važno razumjeti je razlika između Bitcoina, Altcoina i Stablecoina. Oni predstavljaju tri različite vrste digitalne imovine, funkcionalno govoreći, iako se izraz "kriptovalute" često odnosi na sve te vrste digitalne imovine (Tether, 2021).

3. siječnja 2009. izrudaren je prvi blok Bitcoin blockchaina. To je označilo službeni početak prve kriptovalute na svijetu, Bitcoina, i otvaranje prave pandorine kutije inovacija koja će dovesti do rađanja potpuno nove industrije. Bitcoin je pokrenuo revolucionarni pristup novcu: predložio je

decentralizirani sustav, sustav koji nije nadgledan od strane države, kako bi se pozabavili nedostacima centraliziranih institucija (Tether, 2021).

Altcoin se izvorno odnosi na sve digitalne kriptovalute pokrenute nakon uspjeha Bitcoina; otuda i naziv, koji znači "alternativa Bitcoinu". Međutim, u novije vrijeme pojam Altcoin sve se više koristi za klasifikaciju drugih kripto valuta, osim Bitcoina i Ethereuma. Danas postoje tisuće Altcoina s novim projektima koji se svakodnevno pokreću (Vipond, b.d.).

Stablecoin je vrsta altcoina koji se pokušava uhvatiti u koštac s fluktuacijama cijena kako bi održao stabilniju cijenu. Način na koji se to radi je povezivanje tržišne vrijednosti stablecoina s nekom vanjskom referencom, najčešće fiat valutom poput USD, iako su neki stablecoini povezani s robom, poput plemenitog metala (zlata). Stabilnost cijena može se postići kolateralizacijom s nekom temeljnom imovinom – stvarnom, fiksnom ili virtualnom. Pokrivenost imovinom omogućuje stabilnim kovanicama da zadrže svoje cijene i izbjegnu pretjeranu volatilnost, što u biti definira tržište kriptovaluta (Vipond, b.d.).

Nadalje postoje novčanici za kriptovalute koji čuvaju privatne ključeve – lozinke koje daju pristup kriptovalutama te ih čine sigurnima i dostupnima, omogućujući slanje i primanje kriptovaluta poput Bitcoina i Ethereuma. Dolaze u mnogim oblicima, od hardverskih novčanika kao što je Ledger (koji izgleda kao USB stick) do mobilnih aplikacija kao što je Coinbase Wallet, koji korištenje kriptovalute čini jednostavnim poput kupnje kreditnom karticom online. Za razliku od normalnog novčanika, koji može držati stvarni novac, kripto novčanici tehnički ne pohranjuju kriptovalutu. Količina Kripto valute koju pojedinac posjeduje zapisana je na blockchainu, ali im se može pristupiti samo pomoću privatnog ključa. Ključevi dokazuju vlasništvo nad digitalnim novcem i omogućuju obavljanje transakcija. Gubljenjem privatnih ključeva, gubi se pristup novcu te ih je zbog toga važno čuvati (Coinbase, b.d.).

Nadalje ukoliko investitor želi kupiti kriptovalutu, mjenjačnica je tržište na kojem se mogu kupovati i prodavati kriptovalute, poput Bitcoina, Ethera ili Dogecoina. Omogućuju korisnicima račune na kojima mogu kreirati različite vrste naloga za kupnju, prodaju i špekulacije na kripto tržištu. Neke mjenjačnice imaju značajke kao što su kripto uložni ili kripto zajmovi koji vam omogućuju da zaradite kamate na svojim kripto holdingima. Najbolje mjenjačnice nude edukativne ponude kako bi korisnici bili u tijeku sa svim bitnim informacijama o kriptu (Forbes advisor, b.d.).

Kripto mjenjačnice rade poput brokerskih platformi. Svaka nudi portal na kojem se može kreirati različite vrste naloga za kupnju, prodaju i spekulacije o kriptovalutama s drugim korisnicima. Mjenjačnice kriptovaluta tako mogu biti centralizirane ili decentralizirane (Forbes advisor, b.d.):

- a) Centralizirane kripto mjenjačnice - njima upravlja jedno korporativno tijelo, poput brokerskog poduzeća koja olakšava sigurnost trgovanja, npr. Binance
- b) Decentralizirane kripto mjenjačnice - općenito distribuiraju ovlasti provjere svima koji su spremni pridružiti se mreži i potvrditi transakcije, slično kao kod lanaca blokova kriptovaluta. To može pomoći u povećanju odgovornosti i transparentnosti te osigurati nastavak rada razmjene ako se nešto dogodi poduzeću koje vodi razmjenu, npr. SushiSwap.

Prilikom kupnje i prodaje kripto valuta, plaćaju se dvije vrste naknada: naknade za trgovanje i naknade za povlačenje (Forbes advisor, b.d.).

- a) Naknade za trgovanje - mogu se naplaćivati kao paušalni postotak količine kriptovalute koja se kupuje ili prodaje.
- b) Naknade za povlačenje – naknade se razlikuju ovisno o kripto valuti, ali najčešće se radi o postotku koji se zaračunava na količinu kovanica koje se prenose odnosno dižu s platforme.

Na kripto tržištu potrebno se paziti utjecaja whalova (kitova) to su osobe ili poduzeća koja posjeduju veliku količinu kriptovalute odnosno oni su u mogućnosti da sa svojim vlastitim transakcijama utječu na tržište pojedine valute, podižu ili spuštaju joj cijenu. Takozvani whalovi broje oko 1.000 ljudi te oni posjeduju oko 40% tržišta (Herremans, 2022).

3.3. Rudarenje i Blockchain

Koncept blockchain tehnologije prvi se put pojavio u doktorskoj disertaciji Davida Lee Chauma na Berkeleyu 1982. pod naslovom „Računalni sustavi uspostavljeni, održavani i kojima vjeruju međusobno sumnjive grupe”. Međutim, lanci blokova došli su u prvi plan 2008. godine u whitepaper-u za Bitcoin koju je objavio pod pseudonimom Satoshi Nakamoto pod nazivom “Bitcoin: Peer-to-Peer elektronički gotovinski sustav”. Blockchain je digitalna baza podataka o

transakcijama koju održava mreža računalnih poslužitelja, koju svi mogu lako provjeriti i dogovoriti sadržaj baze podataka te je teško ući u nju i promijeniti sadržaj. Svaki od tih korisnika, koji se naziva node (čvor), pohranjuje kopiju baze podataka lanca blokova (koja se naziva i digitalna knjiga). Svi novi unosi u ovu digitalnu knjigu moraju se prethodno dogovoriti prije dodavanja u blockchain. Svi blokovi koji nisu dogovoreni neće biti dodani u blockchain i umjesto toga će biti odbačeni. Nakon dodavanja, nova verzija digitalne knjige šalje se svim node-vima. Budući da digitalnu knjigu drže svi node-ovi, vrlo je teško mijenjati blockchain, a još je teže vratiti se natrag. Tehnologija je razvijena kako bi omogućila siguran način da dvije strane izravno komuniciraju jedna s drugom bez potrebe da treća strana posreduje između. Budući da ne postoji centralizirana strana, poput banke ili financijske institucije, koja čuva jedinu kopiju glavne knjige, također ćete čuti da su lanci blokova poznati kao distribuirane knjige. U određenim kriptovalutama kao što je Bitcoin, blockchain tehnologija ovisi o čvorovima koji se utrkuju u potrazi za točnim odgovorom na komplicirano izračunavanje kako bi zaradili pravo na 'potvrdu' ili dodavanje bloka u blockchain. Taj se proces naziva "dokaz rada". Prvi čvor koji riješi izračun i potvrdi blok također se nagrađuje s novim Bitcoinima te od toga potječe izraz "rudarenje" Bitcoina, a poteškoće u rješavanju ovih izračuna se s vremenom povećavaju. Čin rudarenja, dakle, uključuje ponudu vaše računalne snage mreži, u zamjenu za neku kriptovalutu. Različite kriptovalute imaju različite protokole provjere i snimanja, zbog toga su računalna snaga i hardver potrebni za svaku blok mrežu. Osim toga, brzine potvrde za transakcije pod različitim kriptovalutama također se mogu razlikovati. Potvrde bitcoina mogu trajati od 10 minuta do jednog sata ili više po potvrdi. Nasuprot tome, potvrde Ethereumu općenito su mnogo brže – otprilike 15 sekundi. Noviji lanci blokova, kao što je Rippleov XRP Ledger, zahtijevaju samo 3 do 6 sekundi da se transakcije sortiraju, dogovore i dodaju u lanac blokova, čak i za međunarodna plaćanja. Različiti lanci blokova kriptovaluta također imaju različitu propusnost, koja se naziva skala. Dok je Bitcoinov blockchain sposoban obraditi samo 7-10 transakcija u sekundi, Ripple može obraditi više od 1500 transakcija u sekundi (Vipond, b.d.).

3.4. Digitalni novac

Kriptovalute su digitalni novac ili mnogi ih još zovu i virtualnim novcem. Kriptovalute se ne mogu držati ili fizički posjedovati poput novčanica, nemaju fizička obilježja odnosno u potpunosti su virtualne (Corporate finance institute, b.d.).

HNB smatra virtualne valute specifičnom vrstom imovine koju su njezini vlasnici u mogućnosti držati, trgovati ili plaćati. Virtualne valute se ne smatraju novcem jer ne ispunjavaju njegove funkcije, a velika im je mana i konstantna volatilnost vrijednosti te što ponuda pojedine virtualne valute počiva samo na tehnološkom riješenu dok se potreba monetarnog sustava i gospodarstva ne uzima u obzir (HNB, 2018).

Kao takve virtualne valute nisu sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj niti ih se ne smatra stranom valutom. Prema Zakonu o platnom prometu virtualnim valutama nije moguće izvršavati platne transakcije te se također trgovanje i plaćanje virtualnim valutama ne smatra platnim uslugama. Virtualne valute se ne smatraju elektroničkim novcem jer u svojoj suštini se ne mogu poistovjetiti s novcem jer nisu pohranjena novčana vrijednost ili novčano potraživanje prema izdavatelju. Prema Zakonu o elektroničkom novcu na zahtjev imatelja elektroničkog novca, izdavatelj elektroničkog novca dužan je isplatiti novčanu vrijednost elektroničkog novca u nominalnoj vrijednosti. Virtualne valute zbog vrlo volatilne vrijednosti najčešće ne vrijede onoliko novca koliko su prethodno investitori u njih uložili (HNB, 2018).

Pojedinci ili poduzeća koji trguju ili izdaju virtualne valute nisu pod nadzorom HNB-a niti ih je licencirao HNB te također niti jedna organizacije u sklopu Republike Hrvatske ne nadzire njihovo poslovanje. Trgovanje virtualnim valutama nije ilegalno, ali u većini zemalja je uvriježeno mišljenje da virtualne valute ne zadovoljavaju pravne kriterije koji bi im omogućili da budu zakonsko sredstvo plaćanja, instrument plaćanja ili elektronički novac. Postojeći regulatorni okvir sukladno tome ne regulira niti nadzire prodaju ili kupnju te bilo koji drugi način korištenja ili ulaganja u virtualne valute (HNB, 2018).

Prema HNB-u smatra se da je ulaganje u virtualne valute, ulaganje visokog rizika jer postoji veliki broj operativnih i drugih rizika gubitka imovine te ne postoji osiguranje od gubitka iste. Na povećanje rizika prilikom trgovanja virtualnim valutama pogoduje brz razvoj stotina mreža virtualnih valuta, gubitak podataka ili izloženost prema krađi i velike oscilacije vrijednosti virtualnih valuta. S obzirom da se radi o kriptiranim podacima isti pogoduju provođenju anonimnih ili pseudo anonimnih transakcija kojima se teško ulazi u trag te su zbog toga pogodne za pranje

novca i financiranje terorizma te financijske institucije imaju mogućnost ograničiti svoje usluge koje su povezane s virtualnim valutama (HNB, 2018).

3.5. Računovodstveni tretman kriptovaluta

Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima (u daljnjem tekstu MRS) priznavanje i evidentiranje transakcija kripto valuta je moguće jedino kroz MRS 38 – Nematerijalna imovina te je s obzirom na situaciju moguće kroz MRS 2 – Zalihe. Ujedno postoji mogućnost evidentiranja kripto valuta izvan MRS-a, odnosno da li ih je prihvatljivo evidentirati prema Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (u daljnjem tekstu MSFI) (Čičak, 2019).

Tablica 5. Prikaz vrednovanja kripto valuta prema MSFI-ju

Standard	Vrednovanje	Je li prihvatljivo prema MSFI-ju?
MRS 7 – Izvještaj o novčanim tijekovima	Novac i novčani ekvivalenti	Nije
MSFI 9 – Financijski instrumenti	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobitak ili gubitak	Nije
MRS 40 – Ulaganje u nekretnine	Ulaganje u nekretnine	Nije
MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema	Nekretnine, postrojenja i oprema	Nije
MRS 38 – Nematerijalna imovina	Nematerijalna imovina	Jest
MRS 2 - Zalihe	Zalihe	U određenim okolnostima

Izvor: Čičak, J. (2019.), Računovodstveno procesiranje kriptovaluta, *Računovodstvo, revizija i financije*, 19(1), 58.

S obzirom na to da kripto valute smatramo digitalnim novcem, svatko bi prvo pomislio da ih je moguće evidentirati kao novac no s obzirom da kripto valute nisu pod regulacijom centralnih banaka ili države, čak se njihov digitalni promet ne smatra legalnim u mnogim državama. S obzirom na navedeni status, kripto valute u računovodstvenom kontekstu zapravo ne zadovoljavaju propisanu definiciju novca prema MRS – 7 Izvještaj o novčanim tokovima koji obuhvaća depozite po viđenju i novac u glavnoj blagajni (Čičak, 2019).

Cilj MRS – 38 Nematerijalna imovina je propisati računovodstveni postupak za nematerijalnu imovinu na koju se ne primjenjuje ni jedan drugi standard. Zahtjeva se od subjekta priznavanje nematerijalne imovine samo ako su ispunjeni kriteriji za priznavanje nematerijalne imovine (Bakran, Gulin i Milčić, 2021).

Prema MRS – 38 Nematerijalna imovina identificira nenovčanu imovinu bez fizičkih obilježja. Jasno se nalaze da se nematerijalna imovina mora razlikovati od goodwilla te je naznačeno da od nematerijalne imovine se mogu očekivati buduće ekonomske koristi. Kako bi nematerijalna imovina zadovoljila kriterij identificiranja, treba biti (Čičak, 2019):

- a) potrebno ju je moći razlučiti od subjekta i prodati, licencirati, prenijeti, razmijeniti ili iznajmiti, zajedno ili zasebno s odgovarajućim ugovorom, obvezama ili imovinom
- b) pritječe iz ugovornih ili drugih zakonskih prava, neovisno da li se ona mogu odvojiti od subjekta ili prenositi.

Kripto valute je moguće identificirati u ukupnoj imovini jer su zamjenjive i zadovoljavaju kriterij identifikacije u definiciji nematerijalne imovine te prilikom njihove trgovine mogu pritjecati ekonomske koristi. Prema MRS 38 – Nematerijalna imovina također se definira nematerijalnu imovinu kao nemonetarnu imovinu, dok kao monetarnu imovinu definira imovinu koja se prima u fiksnim ili unaprijed određenom iznosu i definira novac u posjedu. S obzirom na to da se ne može odrediti vrijednost kripto valuta jer je ona jako volativna te ovisi o ponudi i potražnji na tržištu, stoga kripto valute ne zadovoljavaju monetarnu stavku. Kripto valute također zadovoljavaju i onaj najočitiiji uvjet, a to je da su virtualni novac, odnosno nemaju fizička obilježja. S obzirom na to da kripto valute zadovoljavaju sve kriterije nematerijalne imovine, a MRS 38 – Nematerijalna

imovina propisuje dva načina vrednovanja imovine, a to su trošak nabave i prema revalorizacijskom modelu (Čičak, 2019).

Nakon početnog priznavanja nematerijalna imovina se mjeri po modelu troška na način da se trošak nabave umanjuje za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Prema modelu revalorizacije nematerijalna imovina se nakon što je provedeno početno priznavanje mjeri prema revaloriziranom iznosu i iskazuje se u revaloriziranoj vrijednosti što je njena fer vrijednost na datum revalorizacije troška nabave umanjenog za naknadno akumuliranu amortizaciju i naknadno akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Prilikom korištenja modela revalorizacije potrebno je odrediti fer vrijednost prema aktivnom tržištu te je proces potrebno provoditi redovito kako ne bi došlo do značajnih razlika između knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti (Dojčić et al., 2021).

Primjeri knjiženja kriptovaluta:

Primjer 1. Model troška nabave – nabava i vrednovanje kriptovaluta

Poduzeće A d.o.o. kupilo je kripto valute 20.10.2022. u vrijednosti 60.000,00 eura. Dana 31.12.2022. utvrđeno smanjenje vrijednosti kupljenih kripto valuta u iznosu od 10.000,00 eura.

Vrijednost kripto valuta na dan 31.12.2022.:

$$60.000,00 - 10.000,00 = 50.000,00 \text{ eura}$$

Tablica 6. Model troška nabave – nabava i vrednovanje kriptovaluta

Redni broj	Datum	OPIS	Račun	Duguje	Potražuje
1	20.10.2022.	Kupnja Kriptovaluta	016	60.000,00	
		Žiro - račun	1000		60.000,00
		-kupnja kriptovaluta			
2	31.12.2022.	Vrijednosno usklađenje nemat. imov.	440	10.000,00	
		Vrijednosno usklađenje nemat. imov.	018		10.000,00
		-gubitak od kriptovaluta			

Izvor: izrada autora

U primjeru je prikazana kupnja kriptovaluta koja se je knjižila dugovno na kontu 016 kupnja kriptovaluta i smanjenje iznosa na žiro-računu 1000, što se knjižilo potražno. Promjena vrijednosti

kriptovalute se knjiži na kontima vrijednosnog usklađenja nematerijalne imovine tako da se otvori konto 440 na kojeg se knjiži dugovno i konto 018 na kojeg se knjiži potražno.

Primjer 2. Revalorizacijski model – nabava i vrednovanje imovine

Poduzeće A d.o.o. kupilo je kriptovalute 20.10.2022. u vrijednosti 60.000,00 eura. Dana 31.10.2022. utvrđeno povećanje vrijednosti kupljenih kripto valuta u iznosu od 10.000,00 eura odnosno kriptovalute je trenutno moguće prodati za 70.000,00 eura. Ponovno je došlo do promjene cijene kripto valute dana 20.12.2022. gdje se vrijednost smanjila za 5.000,00 eura odnosno kriptovalute je trenutno moguće prodati za 65.000,00 eura.

Tablica 7. Revalorizacijski model – nabava i vrednovanje imovine

Redni broj	Datum	OPIS	Račun	Duguje	Potražuje
1.	20.10.2022.	Kupnja Kriptoaluta	016	60.000,00	
		Žiro - račun	1000		60.000,00
		-kupnja kriptoaluta			
2.	31.10.2022.	Kriptoalute	016	10.000,00	
		Revalorizacijske pričuve	930		10.000,00
		-potrebno za revalorizaciju kriptoaluta			
2. a)	31.10.2022.	Revalorizacijska pričuva	930	1.800,00	
		Odgodena porezna obveza	260		1.800,00
		-za odgođene porezne obveze			
3.	20.12.2022.	Revalorizacijske pričuve	930	4.100,00	
		Odgodena porezna obveza	260	900,00	
		Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine	018		5.000,00
		-gubitak			

Izvor: izrada autora

U primjeru je prvotno prikazan proces kupnje kriptovalute u kojem se dugovno na konto 016 kupnja kriptoaluta knjiži iznos kupljenih kriptoaluta i protu stavka potražno na konto 1000 Žiro-račun. S obzirom da je došlo do povećanja vrijednosti kriptoaluta, to povećanje je potrebno knjižiti na kontu 016 kriptoalute dugovno i kao protu stavku je potrebno otvoriti konto 930 revalorizacijske pričuve na kojem se iznos povećanja knjiži potražno. Zbog povećanja vrijednosti kriptoaluta potrebno je provesti revalorizaciju odnosno prikazati odgođenu poreznu obvezu.

Vrijednost kripto valuta je narasla za 10.000,00 eura te je potrebno odgođenu poreznu obvezu izračunati kao umnožak povećanja vrijednosti i stope poreza na dobit koja iznosi 18% što je u primjeru prikazano kao iznos 1.800,00 eura. Odgođena porezna obveza se knjiži na kontima 930 revalorizacijska pričuva na dugovnoj strani i na potražnoj 260 odgođena porezna obveza. Naknadno je zabilježeno smanjenje vrijednosti kripto valuta u iznosu od 5.000,00 eura što se knjiži kao smanjenje konta 930 revalorizacijske pričuve dugovno i 260 odgođene porezne obveze također dugovno i kao protu stavka 018 vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine potražno.

Primjer 3. Revalorizacijski model – vrednovanje kripto valuta ukoliko je prvotno bio proknjižen gubitak od vrijednosnog usklađenja

Poduzeće A d.o.o. kupilo je kripto valute 20.10.2022. u vrijednosti 60.000,00 eura. Došlo je do promjene cijene kripto valute dana 20.12.2022. gdje se vrijednost smanjila za 6.000,00 eura. Ponovnim uviđajem u cijenu 25.12.2022. ustanovljeno je da vrijednost kripto valuta je porasla na 59.000,00 eura. Prodane su kripto valute 30.12.2022. kupcu B d.o.o. (domaći kupac) po cijeni 76.000,00 eura.

Tablica 8. Revalorizacijski model – vrednovanje kripto valuta ukoliko je prvotno bio proknjižen gubitak od vrijednosnog usklađenja

Redni broj	Datum	OPIS	Račun	Duguje	Potražuje
1.	20.10.2022.	Kupnja kripto valuta	016	60.000,00	
		Žiro - račun	1000		60.000,00
		-kupnja kripto valuta			
2.	20.12.2022.	Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine	440	6.000,00	
		Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine	018		6.000,00
		-knjiženje gubitka			
3.	25.12.2022.	Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine	018	5.000,00	
		Ukidanje gubitka zbog smanjena imovine	784		5.000,00
		-ukidanje gubitka			
4.	30.12.2022.	Kupci kripto valuta	1204	76.000,00	
		Obveza za PDV	240012		15.200,00

		Prihod od prodaje kriptovaluta	7812		1.800,00
		Kriptovalute	016		60.000,00
		Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine	018	1.000,00	
		-prodaja kriptovaluta			

Izvor: izrada autora

U primjeru je prikazana kupnja kriptovaluta od strane poduzeća koja se knjiži na konto 016 kupnja kriptovaluta dugovno i 1000 žiro-račun potražno. S obzirom da je došlo do smanjenja vrijednosti kriptovalute potrebno je provesti knjiženja na kontima 440 i 018 vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine gdje se na kontu troška knjiži dugovno, a na kontu vrijednosnog usklađenja potražno. Ponovnom provjerom ustanovljeno je da je došlo do povećanja vrijednosti kriptovaluta te je povećanje potrebno knjižiti na konto 784 ukidanje gubitka zbog smanjenja imovine kako bi došlo do ukidanja troška kojeg smo prethodno knjižili te je potrebno dugovno knjižiti na konto 018 vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine. Prilikom prodaje kriptovaluta potrebno je knjižiti puni iznos na konto 1204 kupci dugovno i potrebno je isknjižiti konto 018 vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine također dugovno te potražno 240012 obveze za PDV, 7812 prihod od prodaje kriptovaluta i isknjižiti kriptovalute s konta 016 kriptovalute.

Kripto valutama kao obliku nematerijalne imovine moguće izmjeriti fer vrijednost upravo zbog aktivnih tržišta. Revalorizacijski model je moguće primijeniti na kriptovalute upravo zbog tog uvjeta (Čičak, 2019).

Primjer 4. MRS – 2 Zalihe – vrednovanje kriptovaluta

Poduzeće A d.o.o. kupilo je kriptovalute 20.10.2022. u vrijednosti 60.000,00 eura. Došlo je do promjene cijene kriptovalute dana 20.11.2022. gdje se vrijednost smanjila za 6.000,00 eura. 02.12.2022. poduzeće je donijelo odluku o prodaji kriptovaluta te su kriptovalute evidentirane kao nematerijalna imovina za prodaju. Poduzeće je dana 20.12.2022. prodalo kriptovalute za 85.000,00 eura.

Tablica 9. MRS – 2 Zalihe – vrednovanje kriptovaluta

Redni broj	Datum	OPIS	Račun	Duguje	Potražuje
1.	20.10.2022.	Kupnja kriptovaluta	016	60.000,00	
		Žiro - račun	1000		60.000,00

		-kupnja kriptovaluta			
2.	20.11.2022.	Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine	440	6.000,00	
		Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine	018		6.000,00
		-knjiženje gubitka			
3.	02.12.2022.	Vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine	018	6.000,00	
		Kriptovalute	016		60.000,00
		Nematerijalna imovina za prodaju	690	54.000,00	
		-prijenos kripto valuta na konto imovine koja je namijenjena za prodaju			
4.	20.12.2022.	Kupci kriptovaluta	1204	85.000,00	
		Obveze za PDV 25%	240012		17.000,00
		Prihod od prodaje nematerijalne imovine	7812		14.000,00
		Nematerijalna imovina namijenjena prodaji	690		54.000,00
		-prodaja kripto valuta			

Izvor: izrada autora

U primjeru je prikazana kupnja kriptovaluta od strane poduzeća koja se knjiži na konto 016 kupnja kriptovaluta dugovno i 1000 žiro-račun potražno. S obzirom da je došlo do vrijednosnog umanjenja nematerijalne imovine potrebno je isto knjižiti na kontu 440 trošak dugovno i 018 vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine potražno. Poduzeće je donijelo odluku o prodaji kriptovalute te je iste potrebno 018 vrijednosno usklađenje nematerijalne imovine knjižiti dugovno i konto 016 kriptovalute knjižiti potražno kako bi se kriptovalute mogle prebaciti na konto 690 nematerijalna imovina za prodaju. S obzirom da je došlo do prodaje kriptovaluta potrebno je dugovno knjižiti 1204 kupci kriptovaluta, nadalje potrebno je potražno knjižiti 240012 obveze za PDV, 7812 prihod od prodaje nematerijalne imovine i potrebno je isknjižiti konto 690 nematerijalna imovina namijenjena prodaji.

4. POREZNI TRETMAN ZLATA I KRIPTOVALUTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Poduzeća, ali i fizičke osobe se odlučuju na ulaganje u investicijsko zlato posebice jer je za vrijeme ekonomskih nestabilnosti siguran izvor ulaganja. Takav način ulaganja ima svoje prednosti s poreznog aspekta. Poduzeća i fizičke osobe koje žele ulagati trebaju biti upoznati s posebnim postupkom oporezivanja investicijskog zlata koji će biti objašnjen u poglavlju. Ujedno trgovanje kriptovalutama kao nematerijalnom imovinom se smatra kapitalnim dobitkom ukoliko je kriptovaluta prodana po većoj cijeni nego što je kupljena te takav način trgovanja podliježe određenim poreznim tretmanima.

4.1. Oporezivanje zlata u Republici Hrvatskoj

Investicijsko zlato s poreznog stajališta uređeno je Zakonom o porezu na dodanu vrijednost, Pravilnikom o porezu na dodanu vrijednost, Pravilnikom o PDV-u, Direktivom Vijeća 2006./112/EZ od 28. studenog 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost i Provedbenom uredbom Vijeća EU br. 282/2011 od 15. ožujka 2011. kojom se utvrđuju provedbene mjere za Direktivu 2006/112/EZ o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost (Vuk, 2019).

Poseban postupak oporezivanja investicijskog zlata određen je odredbama članka 113. – 117. Zakona o PDV-u i čl. 192. i 193. Pravilnika o PDV-u. Posebni postupak oporezivanja investicijskog zlata je taj da se transakcije sa investicijskim zlatom trebaju izjednačiti s ostalim financijskim instrumentima ili uslugama kod kojih je propisano oslobođenje. Posebni postupak oporezivanja investicijskog zlata odnosi se na oslobađanje plaćanja PDV-a na stjecanje investicijskog zlata unutar Europske unije, isporuke investicijskog zlata i uvoz investicijskog zlata iz trećih zemalja. Glavna razlika od ostalih postupaka oporezivanja investicijskog zlata je oslobađanje od plaćanja PDV-a. Prema članku 114. Zakona o PDV-u, isporuke, stjecanja unutar Europske unije i uvoz te uključujući investicijsko zlato u obliku potvrda o pojedinačnoj ili skupnoj pohrani zlata ili zlato kojim se trguje putem računa za trgovanjem zlatom, uključujući zajmove i zamjene sa zlatom

odnosno swap poslove koji uključuju pravo vlasništva i potraživanja u vezi s investicijskim zlatom koje uključuje ročnice i termenske ugovore čiji je rezultat prijenos prava vlasništva ili prava potraživanja u vezi s investicijskim zlatom, te su sve nabrojane opcije oslobođene PDV-a. Nadalje, PDV-a su oslobođene i usluge posrednika koji djeluju u ime i za račun druge osobe ako posreduju u isporuci zlata za svog nalogodavca (Vuk, 2019).

Po pitanju zlatnih kovanica koje pripadaju u kategoriju investicijskog zlata prema 113. stavku 1. točke 2. Zakona o porezu na dodanu vrijednost propisano je da kovanice moraju imati čistoću jednaku ili veću od 900 tisućinki, biti iskovane poslije 1800. godine, kovanice koje su trenutno ili su bile tokom povijesti zakonsko sredstvo plaćanja u državi gdje su iskovane te koje se ne prodaju po cijeni većoj od 80% vrijednosti zlata na otvorenom tržištu sadržanog u kovanicama. Takve kovanice su također oslobođene PDV-a, ali bez prava na odbitak pretporeza prema 58. stavku 4. točke 1. Zakona (Porezna uprava, 2015).

4.2. Oporezivanje kriptovaluta u Republici Hrvatskoj

Trgovanjem kriptovalutama moguće je ostvariti kapitalni dobitak, odnosno razlika između prodajne i nabavne vrijednosti financijske imovine, a porez je potrebno platiti na razliku u vrijednosti te imovine. Primitak koji je ostvaren prilikom trgovanja oporezuje se porezom na dohodak od kapitala odnosno on pripada izravnim porezima. Također ukoliko je poduzeće ili porezni obveznik ostvarilo primitke koji su nastali tijekom rudarenja kripto valuta potrebno je utvrditi drugi dohodak te će se izdvojiti popis, koje su transakcije vezane za kriptovalute oslobođene plaćanja PDV-a odnosno neizravnog poreza.

4.2.1. Oporezivanje kriptovaluta izravnim porezom

Porez na dohodak se računa kao razlika između nabavne i prodajne cijene umanjene za moguće troškove koji nastaju tijekom trgovanja. Dohodak nije sav novac koji se isplaćuje na račun trgovca kriptovalutama. Kapitalni primitak ostvaren od kriptovaluta utvrđuje se tak kada se kriptovaluta

zamjeni za neku drugu fiat valutu ili ukoliko se kriptovaluta mijenja za neko dobro ili uslugu. Zakon o porezu na dohodak čl. 70. st. 4. i 79. st. 14. govori da se predujam poreza na dohodak od trgovine kriptovalutama utvrđuje po stopi od 10% bez priznavanja osobnog odbitka. Čl. 55. istog zakona govori da obračunani i podmireni porez na dohodak smatra se konačno obračunanim porezom na dohodak. Što znači da u godišnji obračun poreza na dohodak ne ulazi ovaj porez na dohodak te zbog toga ne pripada u dodatno oporezivanje. Porezni obveznik gledajući ovu osnovu ne može smanjiti poreznu osnovicu koristeći osobni odbitak te na taj način ostvariti povrat poreza na dohodak (Božina i Kavanagh, 2022).

Pravilnik o porezu na dohodak čl. 79. st.14. iznos poreza na dohodak od trgovanja kriptovalutama obračunava se i obustavlja te uplaćuje do 28. veljače tekuće godine za sve dobitke ostvarene od kapitala u prošloj godini te ih je potrebno umanjiti za ostvarene kapitalne gubitke po stopi od 10% bez priznavanja osobnog odbitka. Primitci od kriptovaluta se smatraju primitcima ostvarenim iz inozemstva. Svako trgovanje kriptovalutama potrebno je dokumentirati adekvatnom ispravom poput potvrde sa online platforme, potvrdom decentralizirane burze ili je potrebno skinuti potvrdu mjenjačnice (Božina i Kavanagh, 2022).

Prema Zakonu o porezu na dohodak čl. 70. st. 5. ukoliko dođe do otuđenja kriptovaluta koje su kupljene u različitom vremenu, porezni obveznik mora voditi evidenciju istovrsne financijske imovine prema metodi FI-FO. Porezni obveznik prilikom vođenja evidencije dužan je navesti cijenu i količinu te imovine prema datumu nabave odnosno prema vremenu kupnje. Prilikom otuđenja imovine uzima se cijena koja je bila prva upisana i koristi se do iskorištenja količine kupljene imovine po toj cijeni. Ukoliko je unutar jednog dana obavljeno više manjih kupnja iste imovine tada se može upisati zbirni podatak za taj dan. FI-FO metoda se vodi za svaku jednaku kriptovalutu te Pravilnik o porezu na dohodak čl. 71. st. 14. navodi kako evidencija mora sadržavati sljedeće podatke: ime i prezime, OIB, naziv kriptovalute, datum i način stjecanja imovine, količinu imovine, nabavnu vrijednost imovine, datum otuđenja imovine, način otuđenja, količinu otuđenja, prodajnu cijenu imovine, realizirani prinos i svotu kapitalnog dobitka ili gubitka (Božina i Kavanagh, 2022).

U nekim slučajevima kada se ne može doći do kriptovaluta zbog npr. krađe korisničkog računa ili gubitka ključa te na temelju te osnove moguće je utvrditi kapitalni gubitak. Za ovakve situacije

nisu propisane točne upute kako postupati, ali se predlaže da se utvrdi kapitalni gubitak u visini nabavne vrijednosti kriptovalute (Božina i Kavanagh, 2022).

Zakon o porezu na dohodak čl. 67. st. 11. govori da ukoliko je porezni obveznik ostvario kapitalne dobitke, ali su oni umanjeni za kapitalne gubitke no isti se mogu jedino odbiti od dohotka koji je proizašao iz kapitalnih dobitaka koji su ostvareni unutar iste kalendarske godine. U kapitalni gubitak se uračunavaju svi pripadajući troškovi koji su sjeli na teret poreznog obveznika, a iskazuju se na teret porezne osnovice. Prilikom izračuna gubitka potrebno je uzeti u obzir da se ne oporezuje trgovina kriptovaluta koje su stečene prije 2016. godine, te kapitalni primitci koji su proizašli iz kriptovaluta koje je porezni obveznik držao dulje od dvije godine te se također ne mogu priznati kapitalni gubitci koji su možda nastali trgovanjem spomenutih kriptovaluta (Božina i Kavanagh, 2022).

4.2.2. Oporezivanje rudarenja kriptovaluta

Porezna uprava zastupa stajalište da nagradu koju dobivaju rudari se oporezuje kao da se radi o drugom dohotku ili kao dohotku od samostalne djelatnosti, što ovisi o tome da li je rudarenje povremena aktivnost ili se obavlja kontinuirano, da li je namjera stjecanje dohotka u duljem vremenskom periodu i da li je poreznom obvezniku to osnovno zanimanje. Kako bi porezni obveznik započeo s rudarenjem kriptovaluta prvotno treba uložiti značajna sredstva u opremu, potrošnju struje i konstantno nadograđivanje znanja. Rudarev posao traje konstantno jer računalima ne treba odmor od rada. Rudarenje se najčešće obavlja uz neku drugu aktivnost ili uz dohodak od nesamostalnog rada, odnosno najčešće rudarenje nije osnovno zanimanje poreznog obveznika te se sukladno tome da zaključiti da je drugi dohodak češći slučaj oporezivanja. Ukoliko je rudarenje poreznom obvezniku osnovno zanimanje tada je potrebno primitke oporezivati na način propisan za dohodak od samostalne djelatnosti te je sukladno tome potrebno voditi poslovne knjige kao paušalista ili putem Obrasca DOH i utvrditi porez na dohodak (Božina i Kavanagh, 2022).

Prilikom rudarenja računalo odnosno rudar dobije kriptovalutu kao nagradu te se takav primitak tretira kao primitak u naravi jer se kriptovaluta tretira kao virtualna valuta koja nije novac nego

prenosivi instrument. Predujam poreza na dohodak ukoliko se radi o drugom dohotku potrebno je platiti po odbitku za kojeg je propisana stopa 20% bez priznavanja osobnog odbitka, a platitelji ga obračunavaju, obustavljaju i uplaćuju prilikom svake isplate istodobno s isplatom (Božina i Kavanagh, 2022).

Prema mišljenju porezne uprave ukoliko se rudarenje obavlja na duži vremenski period te porezni obveznik rudarenje smatra osnovnim zanimanjem, fizička osoba je dužna registrirati djelatnost i oporezivati dohodak od rudarenja kao dohodak od samostalne djelatnosti te je to utvrđeno u čl. 29. do 38. Zakona o porezu na dohodak. U poreznom razdoblju potrebno je zbrojiti poslovne primitke oduzeti ih od poslovnih izdataka koji su nastali u poreznom razdoblju kako bi se utvrdio dohodak od samostalne djelatnosti. Porezni obveznik na kraju poreznog razdoblja treba predati obrazac DOH te se utvrđuje dohodak. Prema Zakonu o porezu na dohodak čl. 82. govori ukoliko porezni obveznik obavlja djelatnost obrta ili sve druge posebno navedene gospodarstvene djelatnosti te djelatnosti poljoprivrede i šumarstva, a po toj osnovi nije obveznik PDV-a prema zakonu koji uređuje PDV te koji ne ostvaruje godišnje primitke veće od 300.000,00 kuna ili 39.816,84 eura, u tom slučaju dohodak i porez na dohodak mogu se utvrditi u paušalnoj svoti (Božina i Kavanagh, 2022).

4.2.3. Oporezivanje kripto valuta neizravnim porezom

Prema Zakonu o porezu na dodanu vrijednost čl. 40. st. 1. navodi koje su sve djelatnosti oslobođene plaćanja poreza na dodanu vrijednost (Zakon o porezu na dodanu vrijednost, NN 73/13., 99/13., 148/13., 153/13., 143/14., 115/16., 106/18., 121/19., 138/20., 39/22., 113/22., 33/23):

- a) transakcije osiguranja i reosiguranja, uključujući s njima povezane usluge što ih obavljaju posrednici u osiguranju i reosiguranju i zastupnici u osiguranju,
- b) odobravanje kredita i zajmova, uključujući i posredovanje u tim poslovima te upravljanje kreditima ili zajmovima kada to čini osoba koja ih odobrava,
- c) ugovaranje kreditnih garancija i svi drugi poslovi po kreditnim garancijama ili kojemu drugom osiguranju novca te upravljanje kreditnim garancijama kada to čini osoba koja odobrava kredit,
- d) transakcije, uključujući posredovanje, u vezi sa štednim, tekućim i žiro računima, plaćanjima, transferima, dugovima, čekovima i drugim prenosivim instrumentima, osim naplate duga,

- e) transakcije, uključujući posredovanje, u vezi s valutama, novčanicama i kovanicama koje se koriste kao zakonsko sredstvo plaćanja, osim kolekcionarskih predmeta, odnosno kovanica od zlata, srebra ili drugog metala te novčanica koje se u pravilu ne koriste kao zakonsko sredstvo plaćanja ili kovanica od numizmatičkog interesa,
- f) transakcije, uključujući posredovanje, osim upravljanja i pohrane, u vezi s dionicama, udjelima u trgovačkim društvima ili udruženjima, obveznicama i drugim vrijednosnim papirima, uz iznimku dokumenata kojima se uređuje neko pravo nad dobrima te prava ili vrijednosnih papira kojima se utvrđuju određena Prava na nekretninama,
- g) usluge upravljanja investicijskim fondovima.
- h) isporuka poštanskih maraka po nominalnoj vrijednosti za poštanske usluge u tuzemstvu državnih i drugih sličnih biljega,
- i) priređivanje lutrijskih igara, igara na sreću u casinima, igara klađenja i igara na sreću na automatima
- j) isporuka građevina ili njihovih dijelova i zemljišta na kojem se one nalaze, osim isporuka prije prvog nastanjenja odnosno korištenja ili isporuka kod kojih od datuma prvog nastanjenja odnosno korištenja do datuma sljedeće isporuke nije proteklo više od dvije godine. Građevinom u smislu ovoga Zakona smatra se objekt pričvršćen za zemlju ili učvršćen u zemlju.
- k) isporuka zemljišta, osim građevinskog zemljišta
- l) najam stambenih prostorija.

Prema mišljenju porezne uprave koja navodi kako kriptovalute ne pripadaju u niti jednu kategoriju koja je regulirana te prema članku 21. Zakona Hrvatske narodne banke i članku 4. Zakona o deviznom poslovanju kriptovalute ne smatraju se novcem niti sredstvom plaćanja u Republici Hrvatskoj, također se ne smatraju ni kao strana valuta odnosno kao strano sredstvo plaćanja. Vrijednost koju kriptovalute odražavaju, ona se ne može odraziti na vrijednost novca koji je za tu kriptovalutu primljen odnosno kripto valute se ne smatraju elektroničkim novcem po čl. 2. točke. 2. Zakona o elektroničkom novcu (RRiF, 2017).

5. ISTRAŽIVANJE UPOZNATOSTI ISPITANIKA SA ULAGANJEM U ZLATO I KRIPTOVALUTE

5.1. Podaci i metodologija istraživanja

Provedenim istraživanjem nad širom javnosti anketnim upitnikom putem Google obrasca zabilježeno je ukupno 100 uzoraka ispitanika. Anketa se je sastojala od 36 pitanja te su se podaci prikupljali putem društvenih mreža. Primarni cilj ankete je saznati upoznatost ispitanika sa ulaganjem u zlato i kriptovalute, tako prvih pet pitanja ima za cilj saznati opće informacije o ispitanicima, sljedećih četrnaest pitanja ima za cilj doznati informiranost o ulaganju u zlato, upoznatost ispitanika sa poreznim tretmanom koji je ostvaren od kapitalnih dobitaka te mišljenja ispitanika koji je najbolji oblik ulaganja u zlato. U anketi od 20. do 34. pitanja se nastoji saznati upoznatost ispitanika sa ulaganjem u kriptovalute, upoznatost ispitanika sa poreznim tretmanom koji je ostvaren od kapitalnih dobitaka te mišljenja ispitanika o načinu čuvanja kriptovaluta. Posljednja dva pitanja su rezervirana za sučeljavanje tih dviju investicija, koju ispitanici smatraju isplativijom s obzirom na povrat i rizik te u koju mogućnost bi bilo bolje ulagati u budućnosti.

5.2. Rezultati istraživanja

Prvih 5 pitanja je imalo za cilj saznati opće informacije o ispitanicima tako je anketu ispunilo najviše osoba koje su stare između 15 i 30 godina (njih 56), zatim osobe koje su stare između 31 i 45 godina (njih 21), te 14 osoba koje su stare između 46 i 60 godina i najmanje osoba je ispunilo anketu u dobnoj skupini 60+ odnosno njih 9.

Prema stupnju obrazovanja najviše je osoba sa SSS njih 43, slijede ih VSS sa 39 ispitanika te je 17 ispitanika završilo VŠŠ i 1 ispitanik ima završen doktorat dok nitko od ispitanika se nije izjasnio kao NKV.

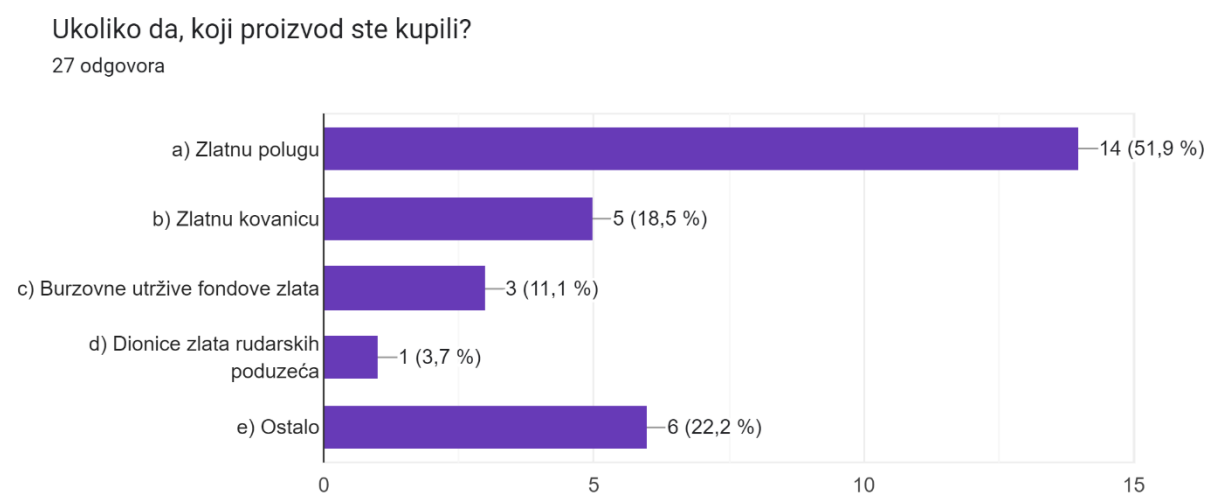
Najviše ispitanika se izjasnilo da su zaposleni (njih 73), slijede ih studenti njih 14, zatim umirovljenici njih 10 te 3 ispitanika se izjasnilo da su nezaposleni.

Rezultati ankete prikazuju da ju je ispunilo 44% muškaraca, odnosno 66% ispitanika su bile žene.

Pitanjem kolika su mjesečna primanja pojedinog ispitanika se željelo doznati koliko ispitanici zarađuju, odnosno što su im veća primanja mogu više ulagati. Najviše ispitanika ima primanja između 700,00 i 1.400,00 eura odnosno njih 58%, te izjednačeni rezultat su ostvarili odgovori da ispitanici zarađuju manje od 700,00 eura i da zarađuju više od 1.400,00 eura, a to je 16% te 10% ispitanika se nije željelo izjasniti kolika su im mjesečna primanja.

Dolazimo do seta pitanja koji se odnosi na to da li su ispitanici upoznati s tržištem investicijskog zlata odnosno da li su ikada čuli za to tržište, tako je 66 ispitanika čulo za to tržište, dok 23 ispitanika nije čulo za to tržište te od ispitanika koji su upoznati sa tržištem investicijskog zlata njih 27 je trgovalo sa investicijskim zlatom.

Grafikon 1. Rezultati kupnje zlata

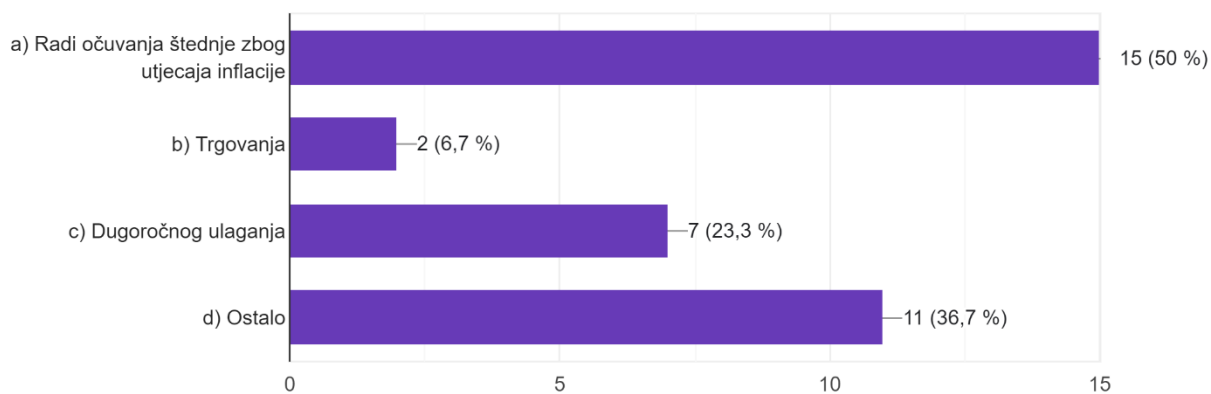

Kao što je vidljivo na grafikonu najviše ispitanika koje je trgovalo, kupovalo je zlatne poluge njih 51,9% te ulagalo u ostale oblike investicijskog zlata s kojima je moguće trgovati njih 22,2%, sa zlatnim kovanicama je trgovalo 18,5% te je s burzovnim utrživim fondovima trgovalo 11,1% dok je najmanje trgovalo sa dionicama rudarskih poduzeća 3,7%.

Grafikon 2. Razlozi ulaganja u zlato

Zašto ste uložili u zlato?

30 odgovora

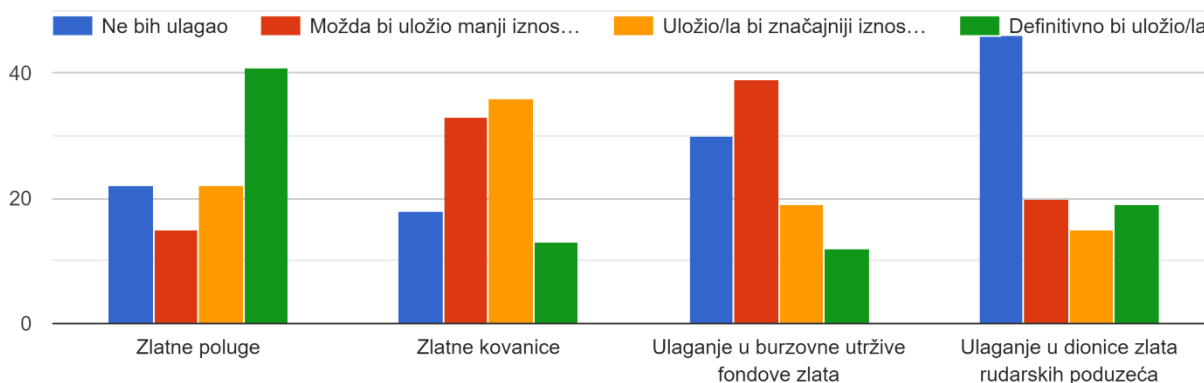

Kao razloge koji su ih nagnali na ulaganje u investicijsko zlato su bili očuvanje štednje zbog utjecanja inflacije njih 50%, ulaganje u investicijsko zlato zbog ostalih razloga njih 36,70%, zbog dugoročnog ulaganja u investicijsko zlato je uložilo njih 23,3% i najmanje ih je uložilo zbog trgovanja 6,70%.

U sljedećem pitanju ispitanici su se trebali izjasniti koji način čuvanja investicijskog zlata je po njihovom mišljenju najmanje rizičan te su po njima sefovi banaka najmanje rizični 58%, sefovi koje drže privatna poduzeća 8%, čuvanje zlata u vlastitom domu se izjasnilo njih 20% i najmanje, njih 14% se izjasnilo za držanje zlata u ne fizičkom obliku.

Grafikon 3. Ulaganje u zlato po primamljivosti

Poredajte po primamljivosti u koje bi oblike investicijskog zlata najradije ulagali, a u koje najmanje:

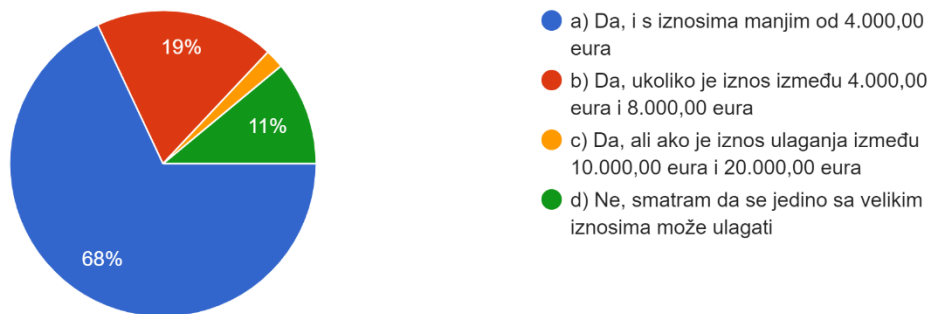
Ispitanici su glasali da bi definitivno ulagali u zlatne poluge i to čak njih 41 ispitanik, ispitanici koji bi uložili značajan iznos vlastitih sredstava, njih 36 to bi uložili u zlatne kovanice, 33 ispitanika se izjasnilo da bi u fondove zlata možda uložili manji iznos svojih sredstava te njih 46 se izjasnilo da nikako ne bi uložili u dionice zlata rudarskih poduzeća.

Na pitanje da li investicijsko zlato smatraju sigurnom investicijom potvrdno je odgovorilo 80% ispitanika dok njih 20% ne smatra zlato sigurnom investicijom. Kod pitanja da li su upoznati s mjestima gdje se može kupiti investicijsko zlato u fizičkom obliku 45% ispitanika je odgovorilo da, dok njih 55% je odgovorilo ne.

Grafikon 4. Mišljenje ispitanika o količini novca s kojom se može ulagati u investicijsko zlato

Da li smatrate da se može ulagati s manjim iznosima novca u investicijsko zlato?

100 odgovora

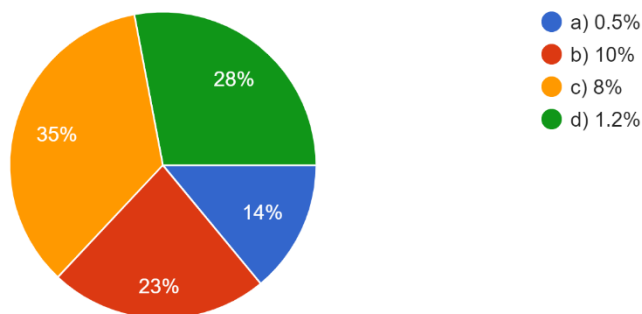

Vidljivo je iz grafikona da 68% ispitanika smatra da je moguće ulagati u investicijsko zlato s iznosima manjim od 4.000,00 eura, 19% ispitanika smatra da je potrebno ulagati u investicijsko zlato u iznosima između 4.000,00 eura do 8.000,00 eura, 2% ispitanika smatra da je moguće ulagati u investicijsko zlato jedino ako je iznos ulaganja između 10.000,00 eura i 20.000,00 eura te 11% ispitanika smatra ulaganje mogućim jedino ako se radi o velikim iznosima odnosno iznad 20.000,00 eura.

Na pitanje da li bi zlato u fizičkom obliku naručivali putem interneta 89% ispitanika se izjasnilo kako ne bi dok se njih 11% izjasnilo kako bi naručili investicijsko zlato preko interneta.

Grafikon 5. Mišljenje o godišnjem prinosu na povrat

Šta mislite koji je prosječni prinos povrata na investiranje u zlatne poluge na godišnjoj razini?
100 odgovora

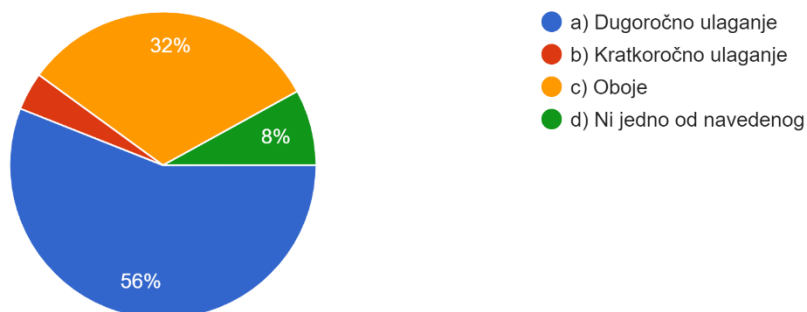

Mišljenje ispitanika na prosječni prinos povrata na investiranje u zlatne poluge je da njih 35% smatra da je 8% povrat, što i je tačno, njih 28% smatra da je povrat u iznosu od 1,2%, nadalje njih 23% smatra da se povrat ostvaruje na 10% te njih 14% ispitanika smatra da je povrat od investiranja u zlatne poluge 0,5%.

Na sljedeće pitanje da li smatraju da se fizičko zlato lako može prodati odnosno pretvoriti u novac potvrdno je odgovorilo 83% ispitanika dok njih 17% smatra da nije lako prodati zlato u fizičkom obliku.

Grafikon 6. Mišljenje o ulaganju u investicijsko zlato

Smatrate li da je ulaganje u zlato dobro:
100 odgovora

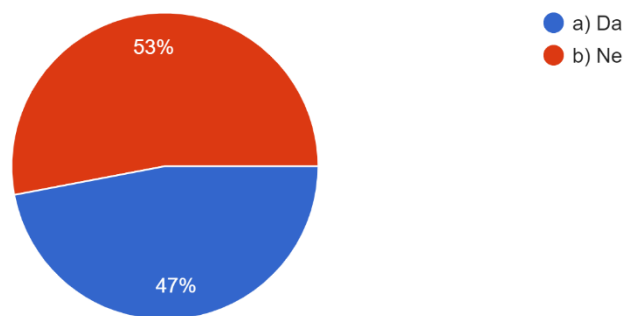

Na pitanje da li je ulaganje u zlato dobro dugoročno ulaganje odgovorilo je 56% ispitanika, njih 32% smatra da je ulaganje u zlato dobro dugoročno i kratkoročno ulaganje dok njih 8% se odlučilo za odgovor ni jedno od navedenog i njih 4% smatra da je ulaganje u zlato dobro kratkoročno ulaganje.

Grafikon 7. Informiranost ispitanika o plaćanju poreza na investicijsko zlato

Da li se na kapitalni dobitak od investicijskog zlata plaća porez?

100 odgovora

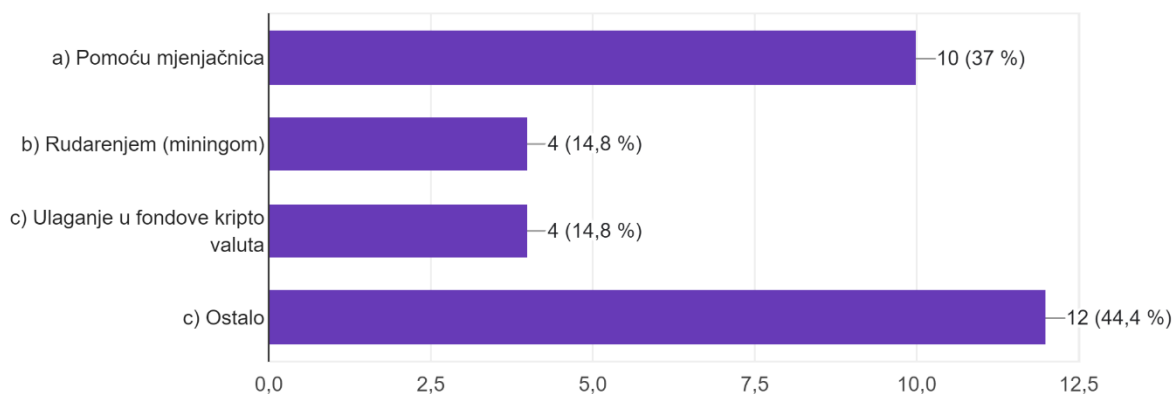
Na pitanje o poreznom tretmanu zlata ukoliko se radi o kapitalnom dobitku 47% je odgovorilo da se plaća porez na kapitalni dobitak dok je njih 53% odgovorilo da se ne plaća porez na kapitalni dobitak ostvaren od trgovanja zlatom što i je točan odgovor.

Dolazimo do drugog dijela pitanja koja se odnose na upoznatost ispitanika sa tržištem kriptovaluta odnosno da li su ikada čuli za to tržište, tako je 66% ispitanika čulo za to tržište, dok 16% ispitanika nije čulo za to tržište te od ispitanika koji su upoznati sa tržištem kriptovaluta njih 25% je trgovalo s istima.

Grafikon 8. Ulaganje u kriptovalute

Ukoliko jeste, na koji način ste ulagali:

27 odgovora

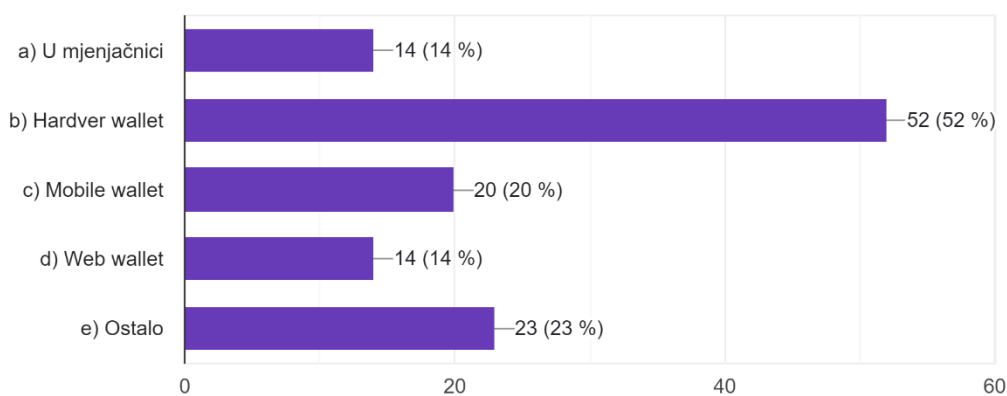
Na pitanje s višestrukom mogućnošću odgovora, najviše ispitanika koji su ulagali u kriptovalute su uložili u ostalo, njih 44,4%, zatim je najviše ulaganja bilo putem mjenjačnica 37%, a rudarenjem i ulaganjem u fondove kripto valuta su ostvarili jednak broj glasova, a to je 14,8%.

Pitanje da li se na kripto tržištu može brzo i lako zaraditi najviše je glasova ostvario odgovor djelomično se slažem sa 36% glasova, 27% glasova ostvario je odgovor indiferentan/na sam dok su ostali odgovori dobili približno sličan broj glasova, za slažem se je glasalo 16% ispitanika, 12% je ostvario odgovor uopće se ne slažem dok je najmanje glasova dobio odgovor djelomično se slažem 9%.

Grafikon 9. Mišljenje ispitanika o pohrani kriptovaluta

Koje oblike pohrane kriptovaluta smatrate sigurnima?

100 odgovora

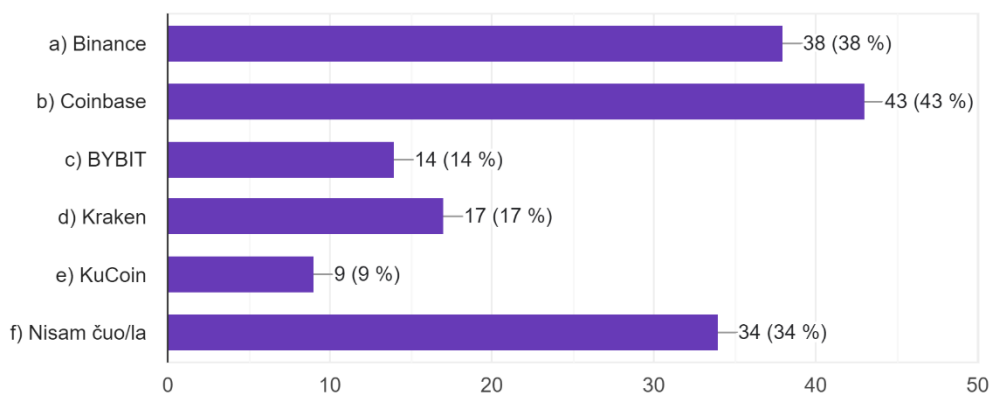

Na pitanje s višestrukom mogućnošću odgovora, koje oblike pohrane kriptovaluta ispitanici smatraju sigurnima uvjerljivo najviše glasova je dobio hardware wallet sa 52%, zatim ga slijede ostali načini pohrane sa 23% glasova, nadalje mobile wallet sa 20% glasova i s jednakim brojem glasova ga slijede mjenjačnica i web wallet svaki sa 14%.

Grafikon 10. Upoznatost ispitanika s centralnim burzama

Da li ste čuli za neku od centralnih burzi za trgovanje kriptovalutama?

100 odgovora

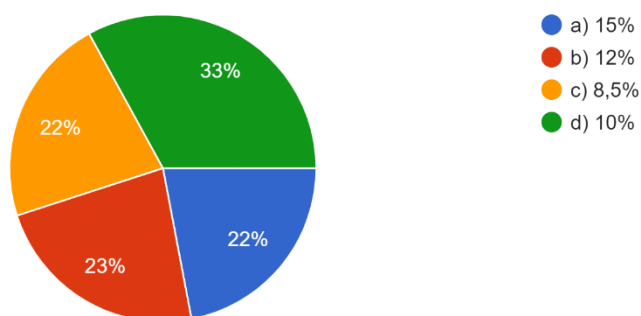
Također na pitanje sa višestrukom mogućnošću odgovora, da li su ispitanici čuli za neku od navedenih centralnih burzi za trgovanje kriptovalutama, najviše ih je odgovorilo da su čuli za

Coinbase 43%, 38% je čulo za Bitcoin, 34% nije čulo ni za jednu centraliziranu burzu dok njih 14% je čulo za BYBIT, 17% ih ispitanika je čulo za Kraken, a najmanje ispitanika je čulo za KuCoin njih 9%.

Pitanje da li se plaćaju naknade prilikom trgovanja kriptovalutama potvrdno je odgovorilo 77% ispitanika što je točan odgovor, dok je njih 23% odgovorilo da se ne plaćaju.

Grafikon 11. Upoznatost ispitanika s postotkom oporezivanja kapitalnog dobitka kod kriptovaluta

Prilikom oporezivanja kapitalnog dobitka od kriptovaluta koliki se porez mora platiti ukoliko se oporezuje fizička osoba?
100 odgovora

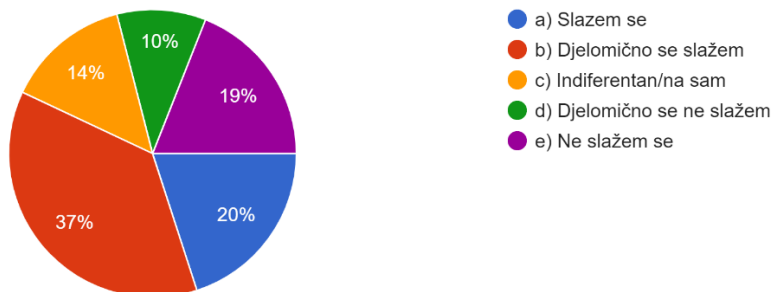
Na pitanje o poreznom tretmanu zlata ukoliko se radi o kapitalnom dobitku od kriptovaluta, njih 33% ispitanika je odgovorilo da se plaća 10% poreza ukoliko se radi o fizičkoj osobi, 23% ispitanika je odgovorilo da se porez plaća u postotku od 12% te su odgovori pod a i c ostvarili jednak postotak zastupljenosti, a to je 22%.

Na pitanje da li su ispitanici čuli za pad pojedinih kripto burzi njih 73% je odgovorilo potvrdno, dok je 27% ispitanika odgovorilo da nije čulo za pad kripto burzi. Pitanje koje se nadovezuje na prethodno da li se poljuljalo povjerenje u ulaganje u kriptovalute nakon pada burzi 42% ispitanika je odgovorilo djelomično, dok je njih 35% odgovorilo potvrdno, a 23% ispitanika je odgovorilo da im se nije poljuljao povjerenje.

Grafikon 12. Mišljenje ispitanika o digitalnom novcu i gotovini

Smatrate li da će se u budućnosti, u potpunosti koristiti digitalni novac te da će se gotovina ukinuti?

100 odgovora

Kao što je vidljivo na grafikonu 37% ispitanika smatra da će se gotovina djelomično ukinuti, njih 20% se slaže s tom činjenicom dok približno isti postotak njih 19% se ne slaže s tim. 14% ispitanika je indiferentno te njih 10% se djelomično slaže da će se gotovina ukinuti.

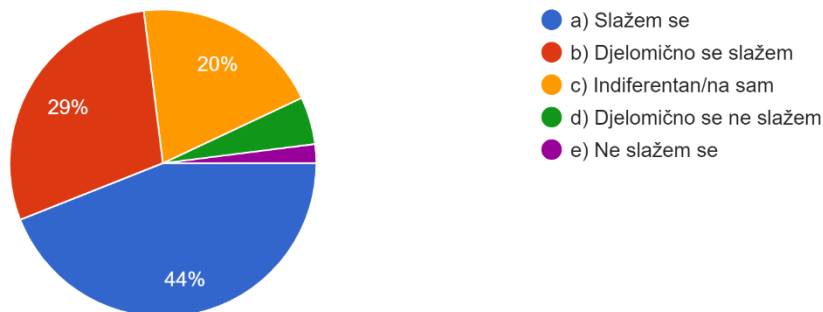
Na pitanje da li su upoznati da HNB ne nadzire poduzeća koja izdaju virtualne valute i ne nadzire trgovanje na kripto tržištu 45% ispitanika je odgovorilo potvrdno dok je njih 65% odgovorilo da nisu upoznati s tom činjenicom.

Nadalje, postavljeno je isto pitanje kao i kod trgovanja investicijskim zlatom da li se može ulagati i sa manjim iznosima u kriptovalute, 78% ispitanika je odgovorilo da se može, 14% ispitanika smatra da se ipak treba raditi o ulaganjima između 4.000,00 eura i 8.000,00 eura, 6% ispitanika smatra da se u kriptovalute može ulagati jedino u velikim iznosima dok samo 2% ispitanika smatra da je moguće ulagati u iznosima između 10.000,00 eura do 20.000,00 eura.

Grafikon 13. Mišljenje o prevarama na kripto tržištu

Smatrate li prevare na kripto tržištu učestalim?

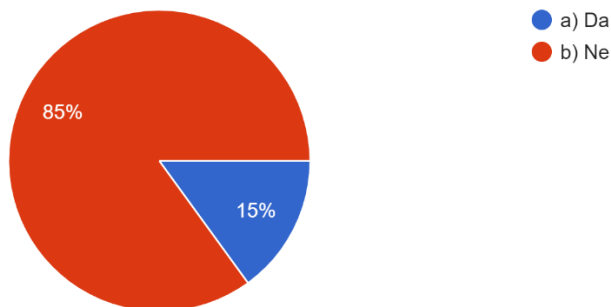
100 odgovora

Grafikon 14. Poznavanje osoba koje su bile prevarene na kripto tržištu

Da li poznajete osobu koja je bila prevarena na kripto tržištu?

100 odgovora

Sljedeća dva pitanja su povezana, prvo glasi smatrate li da su prevare na kripto tržištu učestala na što je sa slažem se odgovorilo 44% ispitanika, 29% ispitanika je odgovorilo da se djelomično slaže, 20% ispitanika je indiferentno sa tvrdnjom, 5% ispitanika se djelomično ne slaže dok najmanje glasova je dobio odgovor ne slažem se, 2%. Drugo pitanje da li poznajete osobu koja je prevarena na kripto tržištu na što je potvrdno odgovorilo 15% ispitanika, dok njih 85% ne poznaje nikog tko je prevaren na kripto tržištu.

Posljednja dva pitanja dovode u odnos ulaganje u investicijsko zlato i kripto valute. Prvo pitanje je ukoliko se uzme u obzir rizik i očekivani prinos na investiciju koje ulaganje smatrate boljim na što je 86% ispitanika odgovorilo da bi radije ulagali u zlato dok je 14% ispitanika odgovorilo da bi radije ulagali u kriptovalute. Drugo pitanje glasi da li u sljedećih 5 godina smatrate da će osobe koje su uložile u zlato zaraditi više od onih koje su uložile u kriptovalute te je najviše glasova, njih 28% dobio odgovor slažem se, zatim sa nešto manje glasova je odgovor indiferentan/na sa 25% glasova, te ga slijedi odgovor djelomično se ne slažem sa 18% glasova i najmanji broj glasova je dobio odgovor ne slažem se 12%.

5.3. Diskusija

Na temelju provedene ankete došlo se do zaključka da su ispitanici najčešće između 15 i 30 godina starosti, u najvećim postotku završili SSS njih 43% te su to većinom bile žene njih 56%. 73% ispitanika se izjasnilo da su zaposleni te su im mjesečna primanja u najvećem broju slučajeva između 700,00 eura i 1.400,00 eura. Na pitanja o upoznatosti o ulaganju u investicijsko zlato i kriptovalute jednak broj ispitanika je čuo za oba načina ulaganja odnosno njih 66% s tim da ih je 18% trgovalo na tržištu kriptovaluta i 11% ih je trgovalo na tržištu investicijskog zlata što kada se zbroji daje dobar postotak upoznatosti s oba tržišta. Ispitanici su prilikom trgovanja na tržištu investicijskog zlata najviše kupovali zlatne poluge koji su najjednostavniji način ulaganja u investicijsko zlato dok su na tržištu kriptovaluta ulagali pomoću ostalih načina ulaganja npr. kupnja u dućanu koji prodaje kriptovalute gdje je zapravo vrlo jednostavno kupiti određenu kriptovalu. Najmanje rizičan način čuvanja investicijskog zlata prema ispitanicima je u bankovnom trezoru dok najsigurniji način čuvanja kriptovaluta prema ispitanicima je u Hardware wallet-u, prednost bankovnog trezora je što je moguće osigurati vrijednosti koje se nalaze u njemu, a kod Hardware wallet-a je najveća sigurnost ta što se kriptovalute nalaze van internetske veze i nije im moguće virtualno pristupiti. 80% ispitanika zlato smatra sigurnim ulaganjem, a po njihovom mišljenju najprimamljivija vrsta ulaganja vlastitih sredstava u investicijsko zlato su zlatne poluge koje je moguće kupiti od poduzeća koja se bave njihovom trgovinom, a s tom opcijom je poznato 45% ispitanika te je moguće naručiti fizičko zlato putem interneta, ali bi se za tu opciju odlučilo samo 11% ispitanika. 68% ispitanika smatra da je moguće ulagati u zlato sa manjim iznosom novca što

također smatraju i za ulaganje u kriptovalute gdje je postotak nešto viši, a iznosi 78%. Prema vodećim poduzećima u Republici Hrvatskoj godišnji prinos povrata na investiranje u zlato je oko 8% što je točno odgovorilo 35% ispitanika. Fizičko zlato je lako prodati jer postoje brojne poslovnice koje se bave trgovanjem fizičkim zlatom s čime je upoznato 83% ispitanika. Prilikom određivanja strategije trgovanja i diversifikacije portfelja investicijskog zlata potrebno je odrediti način trgovanja koji može biti dugoročan i kratkoročan, što je točno odgovorilo 32% ispitanika. Porezni tretman kapitalnog dobitka od investicijskog zlata ne propisuje naplatu poreza te je na to pitanje odgovorilo točno 53% ispitanika. Prilikom oporezivanja fizičkih osoba koje su ostvarile kapitalni dobitak od ulaganja u kriptovalute potrebno je platiti porez u postotku od 10% te je to znalo 33% ispitanika. Također prilikom trgovanja na centraliziranim mjenjačnicama potrebno je platiti naknadu prilikom svake transakcije što je znalo 77% ispitanika te je najviše ljudi čulo za Coinbase kao jednu od centraliziranih mjenjačnica. Naravno prilikom financijskih kriza znaju se desiti padovi centraliziranih burzi kriptovaluta s čime je bilo upoznato 73% ispitanika, dok se povjerenje u daljnje trgovanje ili ulaganje preko istih djelomično poljuljano kod 42% ispitanika. 48% se djelomično slaže sa mišljenjem da će se u budućnosti u potpunosti koristiti digitalni novac i da će se shodno tome gotovina ukinuti. HNB ne nadzire poduzeća koja izdaju kriptovalute i ne nadzire trgovanja na kripto tržištu što znači da ima više malverzacija nego na primjer tržištu dionica s čime je bilo upoznato 45% ispitanika. 44% ispitanika se slaže da su prevare na kripto tržištu učestale, ali isto tako 85% njih ne poznaje osobu koja je bila prevarena na kripto tržištu. Ukoliko se uzme mišljenje ispitanika koju vrstu ulaganja smatraju boljom između investicijskog zlata i kriptovaluta s obzirom na rizik i očekivani prinos, njih 86% se izjasnilo da bi radije ulagali u investicijsko zlato. 28% ispitanika smatra da će u sljedećih 5 godina osobe koje su uložile u zlato zaraditi više nego one koje su uložile u kriptovalute.

6. ZAKLJUČAK

Tijekom godina razvili su se brojne mogućnosti ulaganja u zlato, tako je moguće birati između ulaganja u zlatne poluge, ulaganja u zlatne kovanice, ulaganja u burzovne utržive fondove zlata i ulaganje u dionice zlata rudarskih poduzeća. Svim tim oblicima je jedno zajedničko, a to je mogućnost ostvarivanja kapitalnog dobitka tako imamo zlatne poluge i kovanice koje imaju fizički oblik i moguće ih je kupiti u gramima ili s likom otisnutim na jednoj od strana novčića. Ulaganje u burzovne utržive fondove zlata i dionice zlata rudarskih poduzeća je ulaganje u ne fizičko zlato ili virtualno zlato prilikom kojeg se ulaže u otvoreni fond koji ulaže u standardne zlatne poluge kao svoju temeljnu imovinu ili u drugom slučaju ulaže se u košaricu poduzeća koja su uključena u rudarenje zlata i njegovu proizvodnju.

Mnoge su prednosti i nedostaci ulaganja u zlato, tako je moguće izdvojiti kao najznačajniju prednost stabilnost zlata jer tijekom geopolitičkih i ekonomskih kriza zadržava svoju vrijednost dok bi se kao najznačajniji nedostatak zlata mogao izdvojiti da nema izvora prihoda ukoliko se ulaže u zlatne poluge jer se prihod ostvari tek prilikom prodaje. Osim ovih prednosti i mana, kao prednost zlata bi trebalo izdvojiti njegovu sigurnost, zaštitu od inflacije, diversificiranost, dionice zlata isplaćuju dividendu, bolji rast kapitala kod dionica zlata nego kod zlata u fizičkom obliku, indirektna i direktna izloženost zlatu i mogućnost prenošenja. Nadalje nedostaci koji se javljaju kod investicijskog zlata su trošak osiguranja zlata, trošak investiranja, mogućnost podcijenjene volatilnosti, pitanje same čistoće zlata, oportunitetni trošak, ulaganje u zlato u ne fizičkom obliku i složenost ulaganja u zlatni nakit.

Ukoliko poduzeće ostvaruje prihode prodajom zlata i takva trgovanja su mu navedena kao osnovna djelatnost, dužno je poslovne knjige voditi prema HSFI-ju 10 – Zalihe odnosno MRS 2 – Zalihe. Ukoliko poduzeća investicijsko zlato nabavljaju u tuzemstvu takva nabava se tretira kao kupnja, a ukoliko se investicijsko zlato nabavlja iz trećih zemalja tretira se kao uvoz. Prilikom kupnje investicijskog zlata račun za isto se ne unosi u knjigu URA jer se ne trebaju unositi računi koji su oslobođeni PDV-a te se također ne unosi ni u PDV obrazac, a ukoliko je investicijsko zlato kupljeno iz EU takva transakcija se ne evidentira ni u PDV-S obrascu. S obzirom da se ne plaća porez na trgovinu investicijskim zlatom njegov računovodstveni tretman je nešto jednostavniji.

Vjerujem da je danas velika većina ljudi čula za kriptovalute koje su svijetlo dana ugledale 2008. godine kada je gospodin Nakamoto iz rudario prvi blok Bitcoina dok se prvom transakcijom smatra kupnja 10 Bitcoina Hal Finney-ja od Nakamota. Jedan od važnih događaja za Bitcoin je razmjena 10.000 Bitcoinova za pizzu, te je upravo ta razmjena dokazala da je moguće razmjenjivati kriptovalute za dobra.

Kriptovalute omogućuju prijenos vrijednosti putem interneta bez uplitanja banaka, a to im omogućuje blockchain tehnologija koja je kao knjiga u kojoj se zapisuju transakcije i praktički ju je nemoguće promijeniti. Postoji nekoliko vrsta kriptovaluta odnosno digitalne imovine tako razlikujemo Bitcoin koji predstavlja prvu ikad stvorenu kriptovalutu, zatim Altcoin koji je ime za sve ostale kriptovalute dok Stablecoin je kriptovaluta koja je povezana sa nekom fiat valutom poput USD-a ili eura. Sve te kriptovalute je potrebno negdje pohraniti tako su stvoreni Wallet-i, najčešće se koristi Hardver Wallet zbog svoje sigurnosti u vidu USB stick-a koji je odvojen od interneta i nije mu moguće virtualno pristupiti.

Također kod kriptovaluta osim trgovanjem moguće je zarađivati i rudarenjem prilikom kojeg računala rješavaju kompleksne matematičke zadatke kako bi kao nagradu dobile jedan ili više kripto novčića ovisno o tome koju kriptovalutu rudare. Ovisno o tome koja se kriptovaluta rudari, razlikuje se vrijeme i utrošena energija tako kod Etheriuma treba samo 15 sekundi da bi se riješio jedan blok i zaradio novčić.

Centralne institucije poput HNB-a ne nadziru poduzeća koja trguju kriptovalutama niti poduzeća koja izdaju kriptovalute. Smatraju je specifičnom vrstom imovine koja njihovim vlasnicima omogućava trgovanje ili držanje. Ne ispunjavaju funkcije novca i HNB im kao manu ističe konstantnu volatilitnost. Ne smatraju se elektroničkim novcem, ali ih je moguće kupiti za elektronički novac. U velikoj većini zemalja ne ispunjavaju pravne kriterije kako bi bile sredstvo plaćanja, ali se njihovo posjedovanje ipak ne smatra ilegalnim kao takvo ulaganje u kriptovalute se smatra izrazito rizičnim.

S računovodstvene strane kriptovalute se mogu jedino evidentirati kroz MRS 38 - Nematerijalna imovina te u određenim okolnostima moguće ih je evidentirati kroz MRS 2- Zalihe. Prema MRS 38 – Nematerijalna imovina kriptovalute moraju zadovoljavati kriterije za nematerijalnu imovinu kako bi ih se moglo priznati. Također MRS 38 – Nematerijalna imovina definira monetarnu imovinu kao imovinu koja se prima u fiksnim iznosima, a kod kriptovaluta cijena je izrazito

volatilna te nastaju problemi prilikom njenog određivanja. Tako je moguće na dva načina odrediti vrijednost imovine pomoću troška nabave i prema revalorizacijskom modelu.

Prema poreznom tretmanu ukoliko se ostvari kapitalni dobitak od investicijskog zlata na njega se ne treba platiti porez. Također investicijsko zlato treba zadovoljiti određene regulative da bi se smatralo investicijskim zlatom tako na primjer zlatne kovanice trebaju biti kovane poslije 1800. godine i moraju imati čistoću veću od 900 tisućinki. Prilikom poreznog tretmana kriptovaluta potrebno je razlikovati oporezivanje izravnim porezom i oporezivanje neizravnim porezom. Oporezivanje kriptovaluta izravnim porezom se računa kao razlika između nabavne i prodajne cijene koja se umanjuje za možebitne troškove te se na kapitalni dobitak od kriptovaluta plaća porez na dohodak po stopi od 10%. Oporezivanje kriptovaluta neizravnim porezom prema članku u zakonu točno se navodi koje su djelatnosti oslobođene plaćanja istog.

Prilikom provedene ankete došlo se do zaključka da su ispitanici najčešće bili osobe u dobi između 15 i 30 godina te je najveći broj ispitanih završio SSS obrazovanje. Za tržišta investicijskim zlatom i kriptovalutama je čulo 66% ispitanika dok je samo nekolicina i trgovala na spomenutim tržištima. Prilikom pohrane investicijskog zlata najviše ispitanika bi se oslonilo na bankovni trezor, a prilikom pohrane kriptovaluta na Hardver wallet. Upoznatost ispitanika sa poreznim propisima prilikom oporezivanja kapitalnog dobitka od investicijskog zlata je 53% dok je kod kriptovaluta ta upoznatost znatno manja samo 33%. Prema mišljenju ispitanika ulaganje u investicijsko zlato je puno sigurnije ukoliko se uzme u obzir prinos i rizik nego ulaganje u kriptovalute što dokazuje da su ispitanici i dalje nepovjerljivi prema kriptovalutama kao novom načinu ulaganja.

Popis literature

1. Bakran, D., Gulin, D. i Milčić, I. (2021.), *MSFI HSFI*, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 325.
2. Božina, A. i Kavanagh, I. M. (2022.), Oporezivanje primitaka nastalih trgovanjem kriptovalutama, *Računovodstvo, revizija i financije*, 22(02), 79.
3. Centar zlata (b. d.), Argor Heraeus zlatne poluge, preuzeto 27. listopada 2023 s <https://www.centarzlata.com/kategorija/proizvodaci/argor-heraeus/>
4. Centar zlata (b. d.), Prošlo je 50 godina od ukidanja zlatnog standarda – Je li to bila pogreška?, preuzeto 03. studenog 2023. s <https://www.centarzlata.com/kategorija/proizvodaci/argor-heraeus/>
5. Centar zlata (b. d.), Zlatnici – Zlatne kovanice – Zlatni novčići, preuzeto 29. listopada 2023 s <https://www.centarzlata.com/kategorija/proizvodaci/argor-heraeus/>
6. Chohan, U. W. (2022.), A History of Bitcoin, preuzeto 28. listopada s <https://deliverypdf.ssrn.com/delivery.php?ID=032102104004098031121066013029064028042048049042095026105085103064086081113096121000043045125052037037114125067066123083086127118061035009009020101005105069087115097042039047124003023122089065098006030085103125066103104094089002031015020102097103072004&EXT=pdf&INDEX=TRUE>
7. Coinbase (b. d.), What is a crypto wallet?, preuzeto 05. studenog s <https://www.coinbase.com/learn/crypto-basics/what-is-a-crypto-wallet>
8. Corporate finance institute (b. d.), Virtual Currency, preuzeto 15. prosinca s <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/cryptocurrency/virtual-currency/>
9. Čičak, J. (2019.), Računovodstveno procesiranje kriptovaluta, *Računovodstvo, revizija i financije*, 19(1), 58.
10. Dojčić, I., Lukač, D., Pretnar Abičić, S., Rakijašić, J., Slovinac, I., Štahan, M. ... Žager, K. (2021.), *Računovodstvo i porezi za poduzetnike*, Zagreb: TEB – POSLOVNO SAVJETOVANJE d.o.o., 77.
11. EUR-Lex (2006., 31. kolovoz), VAT: special scheme for gold, preuzeto 30. listopada 2023. s <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/vat-special-scheme-for-gold.html>
12. Forbes advisor (b. d.), 10 Best Crypto Apps & Exchanges Of 2023, preuzeto 06. studenog s <https://www.forbes.com/advisor/investing/cryptocurrency/best-crypto-exchanges/>
13. Herremans, D. (2022.), Forecasting Bitcoin volatility spikes from whale transactions and CryptoQuant data using Synthesizer Transformer models, preuzeto 06. studenog s <file:///C:/Users/Tina/Downloads/SSRN-id4247684.pdf>
14. HNB (2018.), Što su to virtualne valute?, preuzeto 05. listopada s <https://www.hnb.hr/-/sto-su-virtualne-valute->

15. LBMA (b. d.), Current members, preuzeto 27. listopada 2023 s [https://www.lbma.org.uk/membership/current-membership#%7B"filters"%3A%5B%7B"property"%3A"companytype"%2C"label"%3A"Refiner"%7D%5D%7D](https://www.lbma.org.uk/membership/current-membership#%7B)
16. Lovrinović, I. i Ivanov, M. (2009.), *Monetarna politika*, Zagreb: RRIF plus d.o.o., str. 42 do 50
17. Nawaz, N. i Sudindra, V. R. (2013.), A Study on Various Forms of Gold Investment, preuzeto 05. listopada s <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3525301>
18. Orbel (2015., 03. prosinca), The difference between casted and minted gold bars, preuzeto 27. listopada 2023. s <https://www.orobel.biz/information/news/difference-between-cast-minted-gold-bars>
19. Oxford gold group (2023., 12. Kolovoza), Everything You Need To Know About Gold Bar Sizes, preuzeto 27. listopada 2023 s <https://www.oxfordgoldgroup.com/articles/standard-gold-bar-sizes/>
20. Porezna uprava (2015., 28. rujna), Porez na dodanu vrijednost – posebni postupci oporezivanja, preuzeto 27. listopada s https://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Lists/misljenje33/Display.aspx?id=19337
21. RRiF (2017., 03. travnja), Plaćanje bitcoinom, preuzeto 27. listopada s https://www.rrif.hr/placanje_bitcoinom-3443-misljenje/
22. Tether (29. studenog 2021.), Bitcoin, Altcoins and Stablecoins: What's the Difference?, preuzeto 06. studenog s <https://tether.to/ru/bitcoin-altcoins-and-stablecoins-what-s-the-difference/>
23. Vaiman, Y. (2023.), Which is a Better Gold Investment, the Shiny Metal or Gold Mining Stocks?, preuzeto 29. listopada s <https://www.nasdaq.com/articles/which-is-a-better-gold-investment-the-shiny-metal-or-gold-mining-stocks>
24. Vipond, T. (b. d.), Cryptocurrency, preuzeto 05. studenog s <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/cryptocurrency/cryptocurrency/>
25. Vuk J. (2019.). Trgovina investicijskim zlatom: Računovodstveno praćenje nabave i prodaje investicijskog zlata. Računovodstvo, revizija i financije. 8.2019., str. 37. Vuk, J. (2019.), Trgovina investicijskim zlatom, *Računovodstvo, revizija i financije*, 19(08), 37.
26. Wang, L., Iftikhar, H. i Adnan, A. (2010.), Gold Exchange Traded Funds: Current Developments and Future Prospects in China, preuzeto 25. listopada s <https://pdfs.semanticscholar.org/80d6/f6422879761204f769ceed2627135c4be725.pdf>
27. Wood, S. (2023.), Eight pros and cons of investing in gold, preuzeto 28. listopada s <https://www.panafricanresources.com/8-pros-and-cons-of-investing-in-gold/>
28. Zakon o porezu na dodanu vrijednost, Narodne novine br. 73/13., 99/13., 148/13., 153/13., 143/14., 115/16., 106/18., 121/19., 138/20., 39/22., 113/22., 33/23. (2023.) <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost->

Popis tablica

Tablica 1. Nabava investicijskog zlata u Republici Hrvatskoj.....	14
Tablica 2. Nabava investicijskog zlata iz druge države članice Europske unije.....	15
Tablica 3. Nabava investicijskog zlata iz trećih zemalja.....	16
Tablica 4. Prodaja investicijskog zlata drugom poduzeću u Republici Hrvatskoj.....	18
Tablica 5. Prikaz vrednovanja kripto valuta prema MSFI-ju.....	25
Tablica 6. Model troška nabave – nabava i vrednovanje kripto valuta.....	27
Tablica 7. Revalorizacijski model – nabava i vrednovanje imovine.....	28
Tablica 8. Revalorizacijski model – vrednovanje kripto valuta ukoliko je prvotno bio proknjižen gubitak od vrijednosnog usklađenja.....	29
Tablica 9. MRS – 2 Zalihe – vrednovanje kripto valuta.....	30

Popis slika

Slika 1. Zlatne poluge.....	5
Slika 2. Zlatni dukat Franz Jozef.....	7

Prilozi

Grafikon 1. Rezultati kupnje zlata.....	39
Grafikon 2. Razlozi ulaganja u zlato.....	40
Grafikon 3. Ulaganje u zlato po primamljivosti.....	41
Grafikon 4. Mišljenje ispitanika o količini novca s kojom se može ulagati u investicijsko zlato..	42
Grafikon 5. Mišljenje o godišnjem prinosu na povrat.....	43
Grafikon 6. Mišljenje o ulaganju u investicijsko zlato.....	43
Grafikon 7. Informiranost ispitanika o plaćanju poreza na investicijsko zlato.....	44

Grafikon 8. Ulaganje u kriptovalute.....	45
Grafikon 9. Mišljenje ispitanika o pohrani kriptovaluta.....	46
Grafikon 10. Upoznatost ispitanika s centralnim burzama.....	46
Grafikon 11. Upoznatost ispitanika s postotkom oporezivanja kapitalnog dobitka kod kriptovaluta	47
Grafikon 12. Mišljenje ispitanika o digitalnom novcu i gotovini.....	48
Grafikon 13. Mišljenje o prevarama na kripto tržištu.....	49
Grafikon 14. Poznavanje osoba koje su bile prevarene na kripto tržištu.....	49

Popis pitanja iz ankete:

1. Kojoj dobnoj skupini pripadate?
2. Koji je stupanj Vašeg obrazovanja?
3. Trenutni radni status?
4. Kojeg ste spola?
5. Visina Vaših mjesečnih primanja?
6. Da li ste upoznati sa tržištem investicijskog zlata?
7. Da li ste ikada trgovali sa investicijskim zlatom?
8. Ukoliko da, koji proizvod ste kupili?
9. Zašto ste uložili u zlato?
10. Koji način čuvanja investicijskog zlata je po Vama najmanje rizičan?
11. Poredajte po primamljivosti u koje bi oblike investicijskog zlata najradije ulagali, a u koje najmanje.
12. Da li investicijsko zlato smatrate sigurnom vrstom ulaganja?
13. Da li ste upoznati sa mjestima gdje se može kupiti investicijsko zlato u fizičkom obliku?
14. Da li smatrate da se može ulagati s manjim iznosima novca u investicijsko zlato?
15. Da li bi ste zlato u fizičkom obliku naručivali putem interneta?
16. Šta mislite koji je prosječni prinos povrata na investiranje u zlatne poluge na godišnjoj razini?
17. Da li smatrate da se fizičko zlato lako može prodati? (pretvoriti u novac)

18. Smatrate li da je ulaganje u zlato dobro:
19. Da li se na kapitalni dobitak od investicijskog zlata plaća porez?
20. Da li ste upoznati s tržištem kriptovaluta?
21. Da li ste trgovali na tržištu kriptovaluta?
22. Ukoliko jeste, na koji način ste ulagali?
23. Da li smatrate da se ulaganjem na kripto tržištu može brzo i lako zaraditi?
24. Koje oblike pohrane kriptovaluta smatrate sigurnima?
25. Da li ste čuli za neku od centralnih burzi za trgovanje kriptovalutama?
26. Smatrate li da se plaćaju naknade prilikom trgovanja na centraliziranim burzama za kriptovalute?
27. Prilikom oporezivanja kapitalnog dobitka od kriptovaluta koliki se porez mora platiti ukoliko se oporezuje fizička osoba?
28. Da li ste čuli kad za pad pojedinih kripto burzi?
29. Da li Vam se nakon pada burzi poljuljalo povjerenje u ulaganje u kriptovalute?
30. Smatrate li da će se u budućnosti, u potpunosti koristiti digitalni novac te da će se gotovina ukinuti?
31. Da li ste upoznati s činjenicom da HNB ne nadzire poduzeća koja izdaju virtualne valute i ne nadzire trgovanja na kripto tržištu?
32. Da li smatrate da se može ulagati s manjim iznosima novca u kriptovalute?
33. Smatrate li prevare na kripto tržištu učestalim?
34. Da li poznajete osobu koja je bila prevarena na kripto tržištu?
35. Ukoliko se uzme u obzir rizik i očekivani prinos na investiciju koje ulaganje smatrate boljim:
36. U sljedećih 5 godina smatrate li da će osobe koje su investirale u zlato zaraditi više od onih koje su investirale u kriptovalute?

Životopis

Valentina Slobodić

Datum rođenja: 05/09/1996

Državljanstvo: hrvatsko

Spol: Žensko

KONTAKT

 Dr. Luje Naletilića 27.
10020 Novi Zagreb, Hrvatska
(Kućna)

 valentina.slobodic@gmail.com

 (+385) 0991960336

RADNO ISKUSTVO

19/03/2019 – 20/02/2022 Shopping centar Arena, Hrvatska

Servis McDonald's

Rad na blagajni, slaganje narudžbe i čišćenje.

03/2022 – 10/2022 Zagreb, Hrvatska

Tehnička podrška Iskon Internet d.d.

Pomoć tehničarima prilikom spajanja korisnika na internetsku mrežu, osposobljavanje STB-a i telefona.

01/06/2023 – TRENUTAČNO Zagreb, Hrvatska

Rad u odjelu računovodstva Pricewaterhousecoopers savjetovanje d.o.o

Knjiženje URA, IRA, izvoda, putnih naloga, plaća, aktivnih i pasivnih razgraničenja, amortizacije, usklada dobavljača. Rad u programima SAP, BC I WAND.

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

2011 – 2015 Zagreb, Hrvatska

Srednja stručna sprema Prva ekonomska škola Zagreb

Adresa Medulićeva 33. , 10000, Zagreb, Hrvatska

2015 – TRENUTAČNO Zagreb, Hrvatska

Studentica Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Smjer: računovodstvo i revizija, 5. godina

Adresa Trg John F. Kennedy 6, 10000, Zagreb, Hrvatska

JEZIČNE VJEŠTINE

MATERINSKI JEZIK/JEZICI: Hrvatski

Drugi jezici:

Engleski

Slušanje C2

Govorna produkcija C1

Čitanje C2

Govorna interakcija C1

Pisanje C1

njemački

Slušanje A1

Govorna produkcija A1

Čitanje A1

Govorna interakcija A1

Pisanje A1

Razine: A1 i A2: temeljni korisnik; B1 i B2: samostalni korisnik; C1 i C2: iskusni korisnik

